

รางวัลสัจญา ธรรมศักดิ์

ประจำปี ๒๕๕๑

กองทุนศาสตราจารย์
สัจญา ธรรมศักดิ์
ศาสตราจารย์สัจญา ธรรมศักดิ์
๑๐๐ ปี ชาตกาล
๒๔๕๐-๒๕๕๐

กองทุนศาสตราจารย์สัจญา ธรรมศักดิ์
มูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อนุสาวรีย์ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
ตั้งอยู่ด้านหน้าคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
โดย ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
ประธานในพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๖

ประวัติ

ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นบุตรของมหาอำมาตย์ตรี พระยาธรรมสารเวทย์วิเศษภักดี (ทองดี ธรรมศักดิ์) กับคุณหญิงชื่น ธรรมสารเวทย์ฯ เกิดเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๐ ที่บ้านข้าง วัดอรุณราชวราราม ตำบลบางกอกใหญ่ จังหวัดธนบุรี สมรสกับ ท่านผู้หญิงพวง ธรรมศักดิ์ (เพ็ญชาติ) เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๗

การศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๕๗ เข้าศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญ
- พ.ศ. ๒๔๗๐ อุปสมบทที่วัดเบญจมบพิตรและได้ศึกษาพระธรรมวินัย ที่สำนักเรียนวัดเบญจมบพิตร สอบไล่ได้นักธรรมชั้นตรี ได้ที่ ๑
- พ.ศ. ๒๔๗๑ สำเร็จการศึกษาเป็นเนติบัณฑิตไทยที่โรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม
- พ.ศ. ๒๔๗๕ สำเร็จการศึกษาเป็นเนติบัณฑิตอังกฤษจากการสอบแข่งขัน ได้ทุนรพีบุญนิธิ ไปศึกษาวิชากฎหมายที่ The Middle Temple London ประเทศอังกฤษ
- พ.ศ. ๒๔๘๘ สำเร็จหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑

การทำงาน

- พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นผู้พิพากษาในกระทรวงยุติธรรม
- พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๔๗๘ เป็นกรรมการสอบไล่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
- พ.ศ. ๒๔๗๙ เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
- พ.ศ. ๒๔๗๙ - ๒๔๙๓ เป็นผู้บรรยายวิชากฎหมาย มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (๑๕ ปี) บรรยายและแต่งคำสอนลักษณะวิชาหุ่นส่วน บริษัท ทรัพย์ วิจัยพิจารณาความอาญา และธรรมนุญศาลยุติธรรม
- พ.ศ. ๒๔๘๔ - ๒๔๙๓ เป็นอาจารย์วิชากฎหมายการค้า คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๑๐ ปี)
- พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
- พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๔๙๓ เป็นเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นข้าหลวงยุติธรรมภาค ๔ (อธิบดีผู้พิพากษภาค ๕ ปัจจุบัน)
- พ.ศ. ๒๔๙๖ **เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรม**
- พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๔๙๘ เป็นอาจารย์สอนพระธรรมนูญศาลยุติธรรม สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และเป็นกรรมการสอบไล่
- พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา

- พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
- พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
- พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๑๐ **เป็นประธานศาลฎีกา**
- พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๔ เป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๒๕๑๖ **เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**
- พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๘ **เป็นนายกรัฐมนตรี** (๑๔ พ.ค. ๒๕๑๖ - ๒๑ พ.ค. ๒๕๑๗ และ ๒๗ พ.ค. ๒๕๑๗ - ๒๖ มี.ค. ๒๕๑๘)
- พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๔๑ **เป็นประธานองคมนตรี**
- พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๔๑ **เป็นประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก**
- ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๗ สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีมติให้ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ดำรงตำแหน่ง **“ธรรมศาสตราจารย์”** เพื่อเป็นที่ประจักษ์ใน เกียรติคุณและความเป็นปูชนียบุคคลสืบไป
- พ.ศ. ๒๕๔๑ ท่านศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ลา ออกจากการเป็นประธานองคมนตรี เนื่องจาก สุขภาพไม่สมบูรณ์
- ๖ มกราคม ๒๕๔๕ ถึงแก่อสัญกรรมโดยสงบ ณ โรงพยาบาล รามาธิบดี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญตราพระราชมาน

- พ.ศ. ๒๔๘๓ ตริตราภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
พ.ศ. ๒๔๘๔ ตริตราภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
พ.ศ. ๒๔๙๑ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
พ.ศ. ๒๔๙๓ เหรียญจักรพรรดิมาลา
พ.ศ. ๒๔๙๗ เหรียญรัตนาภรณ์ (ภปร. ๓)
ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
พ.ศ. ๒๔๙๙ ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)
พ.ศ. ๒๕๐๐ ทุตยจุลจอมเกล้า (ท.จ.)
พ.ศ. ๒๕๐๒ มหาชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)
พ.ศ. ๒๕๐๔ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)
พ.ศ. ๒๕๐๕ ทุตยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ท.จ.ว.)
พ.ศ. ๒๕๑๑ ปฐมจุลจอมเกล้า (ป.จ.)
พ.ศ. ๒๕๑๒ เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา (ร.ด.ม. (ศ))
พ.ศ. ๒๕๑๔ เหรียญรัตนาภรณ์ (ภปร. ๑)
พ.ศ. ๒๕๓๙ นพรัตน์ราชวราภรณ์ (น.ร.)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์จากต่างประเทศ

- พ.ศ. ๒๕๑๗ สายสะพาย "THE RISING SUN" ชั้นที่ ๑
จากพระเจ้าจักรพรรดิญี่ปุ่น
พ.ศ. ๒๕๒๗ สายสะพาย "DAS GROBKREUZ" ชั้น ๑ พิเศษ
จากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
พ.ศ. ๒๕๓๐ สายสะพาย ชั้นที่ ๑ LA GRAN CRUT
จากพระราชินีแห่งสเปน

รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์

นักกฎหมายดีเด่น

เข็มทองฝังเพชรประดับลายมือชื่อ "สัญญา ธรรมศักดิ์"

โล่เกียรติยศ

นักศึกษากฎหมายดีเด่น

เงินสด ๓๐,๐๐๐ บาท

โล่เกียรติยศ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กำหนดการ

วันสัญญาธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑
วันศุกร์ที่ ๔ - วันเสาร์ที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

วันศุกร์ที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๑

ณ ห้องประชุมประภาศน์ อวยชัย ตึกอเนกประสงค์ ชั้นสี่

เวลา ๑๓.๐๐ น. - ๑๗.๐๐ น.

การเสวนาเรื่อง “พุทธศาสนากับระบบทุนนิยม” โดย
พระมหาภูติชัย วชิรเมธี ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย
รองศาสตราจารย์ วิทยากร เชียงกุล คณบดีวิทยาลัย
นวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต รองศาสตราจารย์
ดร.สุวิทย์ ภรรณวัลย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ นายบรรยง พงษ์พานิช ประธานกรรมการ
บริษัทหลักทรัพย์ภัทร จำกัด (มหาชน) ดำเนินรายการ
โดย นายภิญโญ ไตรสุริยธรรมา บรรณาธิการสำนักพิมพ์
Openbooks

ณ ห้องจิต เศรษฐบุตร์ (LT ๑) คณะนิติศาสตร์

เวลา ๑๓.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น.

การอภิปรายเรื่อง “เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจที่ใช้โดย
ไม่ชอบของรัฐบาลได้อย่างไร ?” โดย น.ส.รสนา โตสิตระกูล
 สมาชิกวุฒิสภา นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย สมาชิกวุฒิสภา,
 อดีต สสร. นายแพทย์เกรียงศักดิ์ วัชรนุกูลเกียรติ ประธาน
 ชมรมแพทย์ชนบท นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ รอง
 บรรณาธิการอำนวยการ หนังสือพิมพ์มติชน ดำเนิน
 รายการโดย ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล รองอธิการบดี
 ฝ่ายการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

วันเสาร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑

ณ บริเวณลานอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์**พิธีสักการะอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์**

เวลา ๐๗.๓๐ น. - ผู้มีเกียรติมาถึงบริเวณงาน และลงทะเบียน

เวลา ๐๘.๐๐ น. - พระสงฆ์เดินทางมาถึงบริเวณงาน

เวลา ๐๘.๑๕ น. - ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล นายกสภามหาวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

- ถวายสังฆทาน

- พระสงฆ์อนุโมทนา

เวลา ๐๙.๐๐ น. - พิธีวางพานพุ่มดอกไม้/ช่อดอกไม้สักการะ
 อนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์

- เวลา ๐๙.๓๐ น. - ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ประธานในพิธีเดินทางมาถึงบริเวณงาน และวางพานพุ่มดอกไม้สักการะอนุสาวรีย์

ณ ห้องประชุมสัมมนา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

พิธีมอบรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑

- เวลา ๑๐.๐๐ น. - ชมวีดิทัศน์ชีวประวัติและผลงานของ ฯพณฯ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
- เวลา ๑๐.๑๕ น. - ศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน ประธานกองทุนศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์ กล่าวรายงาน และกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ประธานในพิธี
- ประธานในพิธีมอบรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑ แก่นักกฎหมายดีเด่น จำนวน ๑ รางวัล และนักศึกษากฎหมายดีเด่น จำนวน ๑ รางวัล
 - ประธานในพิธีกล่าวแสดงความยินดีกับผู้ได้รับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์
 - ประธานในพิธีเดินทางกลับ

พิธีมอบรางวัลการประกวดเรียงความ ๑๐๐ ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

- เวลา ๑๐.๔๕ น. - รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา กล่าวรายงาน
- ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล นายกสภามหาวิทยาลัย

มอบรางวัลการประกวด เรียงความ ๑๐๐ ปี
ชาตกาล ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์
แก่ผู้ชนะการ ประกวดเรียงความ

การปรากฏาสัญญา ธรรมศักดิ์ ครั้งที่ ๔

- เวลา ๑๑.๐๐ น. - ในหัวข้อเรื่อง “**ตุลาการภิวัตน์กับการรวมขอม
ในสังคมไทย**” โดย อาจารย์ ชिरยุทธ บุญมี
ผู้อำนวยการสถาบันสัญญา ธรรมศักดิ์ เพื่อ
ประชาธิปไตย
- ประธานกองทุนศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์
มอบของที่ระลึก แด่องค์ปฐมก
- เวลา ๑๑.๔๕ น. - ผู้มีเกียรติรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐ น. - เสรีจิตี
-

วันพฤหัสบดีที่ ๓ - วันเสาร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑

ณ บริเวณสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มธ. ศูนย์รังสิต

ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. '

นิทรรศการ ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์ การออกจำหน่าย
หนังสือและสินค้าต่าง ๆ และการแสดงของนักศึกษาโดยจะมีพิธีเปิด
ในวันพฤหัสบดีที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๑

- เวลา ๑๖.๐๐ น. - ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกล่าวรายงาน
- อธิการบดีประกอบพิธีเปิดนิทรรศการ การออก
จำหน่ายหนังสือและสินค้า และการแสดง
ของนักศึกษา
- ชมนิทรรศการ ร้านจำหน่ายหนังสือและสินค้า
และการแสดงของนักศึกษา

คำกล่าว

ของ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

เนื่องในพิธีมอบรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑

วันเสาร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

เรียน ประธานกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกมีความยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธาน
ในพิธีมอบรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑ อีกครั้ง ในวันนี้

ตามที่ประธานกองทุนฯ รายงานให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ การ
ดำเนินงาน และวิธีการคัดเลือก นักกฎหมายดีเด่นและนักศึกษากฎหมาย
ดีเด่น เป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ของคณะกรรมการที่
เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการสรรหาคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่น และนักศึกษากฎหมาย
ดีเด่นให้สัมฤทธิ์ผล อย่างดีที่สุด

ผู้ที่ได้รับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑ ทั้ง ๒ คน
เป็นบุคคลที่ได้ผ่านกระบวนการ สรรหาคัดเลือกจากคณะกรรมการ
รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ และจากกรรมการของกองทุนศาสตราจารย์สัญญา

ธรรมศักดิ์ มาเป็นอย่างดีและอย่างรอบคอบแล้ว ตามที่ประธานกองทุนฯ รายงานให้ทราบ กล่าวคือ นักกฎหมายดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑ ได้แก่ นายวิรัช ลิ้มวิชัย ส่วนรางวัลนักศึกษากฎหมายดีเด่นของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คือนายตามพงศ์ ชอบอิสระ นิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๙

ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีกับผู้ที่ได้รับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑ อีกครั้งหนึ่ง อันเป็นรางวัลแห่งเกียรติยศชื่อเสียงแห่งคุณงามความดี ความสามารถ และนับเป็นความภาคภูมิใจและเกียรติยศอย่างสูงทั้งแก่ตนเองและวงศ์ตระกูลตลอดไป

ท้ายที่สุดนี้ ผมขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ตลอดจน พระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โปรดดลบันดาลให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ ด้วยจตุรพิภพรชัยโดยทั่วกัน

คำกล่าวรายงาน

ของ

ศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน

ประธานกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

ในพิธีมอบรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑

วันเสาร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

กราบเรียน ฯพณฯ ประธานองคมนตรีและรัชมุข

กระผมศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน ประธานกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ขอกราบขอบพระคุณ ฯพณฯ เป็นอย่างยิ่ง ที่ท่านได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีมอบรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑ ในวันนี้

กระผม ขอกราบรายงานถึงเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ตลอดจน การดำเนินงานคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่น และนักศึกษากฎหมายดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑ โดยสังเขป ดังนี้

กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นกองทุนในมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นประกาศเกียรติคุณและเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความดีของท่านศาสตราจารย์สัญญา

ธรรมศักดิ์ ปุชนีย์บุคคลที่สำคัญยิ่งของนักนิติศาสตร์ ซึ่งได้ประกอบคุณงามความดีรับใช้ประเทศชาติและสังคมไว้มากมาย อาทิเช่น การดำรงตำแหน่งประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ตลอดระยะเวลาที่ท่านได้อุทิศตนเองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าวด้วยความรู้ความสามารถ มีความกล้าหาญ และเที่ยงธรรม เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป

กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ดำเนินการสรรหาคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่นและนักศึกษากฎหมายดีเด่นของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อเนื่องมาเป็นที่ ๑๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์และคุณงามความดีของนายประการของท่านศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ปุชนีย์บุคคลผู้มีจริยวัตรที่งดงามเทียบพร้อมด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความบริสุทธิ์ยุติธรรม ให้ปรากฏเป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลัง สืบต่อไป

การดำเนินงานดังกล่าว กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ โดยมีฯ นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรีและอดีตประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ มีที่ปรึกษา ๑๖ ท่าน และกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายจากหลากหลายสาขาอาชีพทั้งภาครัฐและเอกชน รวม ๑๗ คน คณะกรรมการได้คัดเลือกนักกฎหมายดีเด่นประจำปี ๒๕๕๑ จำนวน ๑ คน จากรายชื่อนักกฎหมายดีเด่นที่เสนอมาจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนการคัดเลือกนักศึกษากฎหมายดีเด่นได้มอบหมายให้คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสนอชื่อนักศึกษากฎหมายดีเด่นของคณะนิติศาสตร์ให้คณะกรรมการพิจารณา

คัดเลือก

ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้มีมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ เสนอ ดังนี้

นายวิรัช ลิ้มวิชัย นักกฎหมายดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑ เป็นผู้ที่มีผลงานในการปฏิบัติราชการที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป เคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช เพชรบุรี ศาลแขวงพระนครเหนือ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดฝาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา รองประธานศาลฎีกา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา

นายวิรัช ลิ้มวิชัย เป็นผู้อุทิศตัวเองในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนากระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะงานวิชาการทางด้านกฎหมายและการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้แล้วยังดำรงตนเป็นแบบอย่างผู้มีความกล้าหาญและความเที่ยงธรรมในหน้าที่การงานส่วนตัวและสังคม

นายตามพงศ์ ขอบอิสระ เป็นนิติศาสตร์บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙

ระหว่างการศึกษา ได้ทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม ทั้งในหน้าที่เป็นของมหาวิทยาลัย และในส่วนสังคมภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมทำกิจกรรมขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดค่ายปลูกฝังจริยธรรมนักศึกษากฎหมาย ณ วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) อันแสดงถึงคุณธรรมและเมตตาธรรม เป็นต้น

รางวัลนักกฎหมายดีเด่นประกอบด้วย เข็มทองฝังเพชร ประดับลายมือชื่อ "สัญญา ธรรมศักดิ์" พร้อมโล่เกียรตินิยม ส่วนรางวัลนักศึกษา

กฎหมายดีเด่น รางวัลเป็นเงินสด ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อม โล่เกียรติยศ

รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ กำหนดให้มีพิธีมอบรางวัลฯ ในวันที่ ๕ เมษายน ซึ่งถือเป็น "วันสัญญา ธรรมศักดิ์" ซึ่งได้กำหนดจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขออนุญาตให้บุคคลทั้งสอง เข้ารับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑ ตามลำดับ ดังนี้

นักกฎหมายดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑ ได้แก่ นายวิรัช ลิ้มวิชัย

นักศึกษากฎหมายดีเด่นของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปี ๒๕๕๑ ได้แก่ นายตามพงศ์ ชอบอิสระ

ขอกราบขอบพระคุณ

นักกฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๑

นายวิรัช ลิ้มวิชัย
ประธานศาลฎีกา

คำประกาศสดุดีเกียรติคุณ
นายวิรัช ลิ้มวิชัย

นักกฎหมายดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑

นายวิรัช ลิ้มวิชัย เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต อย่างดีเยี่ยม โดยจะเห็นได้ว่าตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการเป็นตุลาการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ จนปัจจุบัน ตลอดระยะเวลารับราชการนานถึง ๓๔ ปี นายวิรัช ลิ้มวิชัย มีอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างเสมอภาค และเป็นธรรมโดยตลอด และเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอย่าง ดีเยี่ยม ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการในศาลฎีกาถึง ๕ ครั้ง ครั้งแรกในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ทั้งนี้การที่ข้าราชการตุลาการจะได้รับการคัดเลือกให้ไปดำรงตำแหน่ง ในศาลฎีกานั้น จะต้องผ่านการพิจารณาคัดเลือกสรรจากผู้บริหาร ระดับสูงในศาลฎีกา โดยจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติในด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ความเป็นที่ไว้วางใจอย่างยิ่งของผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะในด้าน ความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย ประสบการณ์ในการพิจารณา พิพากษาอรรถคดี และการนำวิชาทางกฎหมายไปใช้ต่อสังคมอย่าง เป็นผู้มีสำนึกดี มีจริยธรรมและมีคุณธรรม เพราะศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุดใน การอำนวยความสะดวก ซึ่งผลแห่งคำพิพากษาที่เที่ยงธรรม สมบูรณ์ จึงยังคงรักษาไว้ซึ่งความศรัทธาของประชาชน และการพิจารณาพิพากษา คดีในชั้นฎีกาถือเป็นแนวบรรทัดฐานให้แก่ศาลล่างเพื่อประโยชน์ในการ

ดำเนินคดีในศาล

ในด้านการประพฤติและปฏิบัติเป็นแบบอย่าง นายวิรัช ลิ้มวิชัย ได้ครองตนเป็นแบบอย่างของข้าราชการตุลาการแก่ตุลาการรุ่นหลังสมควรจะยึดถือปฏิบัติตามทั้งด้านของความวิริยะ อุตสาหะ ความประพฤติที่สุภาพเรียบร้อย สุขุม การครองตนที่เยียมยอด การวางตัวที่เหมาะสมไม่มากไม่น้อยเกินไป และการครองเรือนที่เรียบง่าย สมถะ แต่เมื่อถึงคราวที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารงานของศาล ได้แสดงความสามารถเป็นผู้บริหารที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ขณะเดียวกันก็เป็นต้นแบบของผู้บริหารที่เสียสละ เช่นในครั้งที่พนักงานขับรถยนต์ส่วนกลางขาดไป นายวิรัช ลิ้มวิชัย ได้อนุญาตให้พนักงานขับรถยนต์ประจำตำแหน่งไปขับรถยนต์ส่วนกลางได้ ท่านเป็นบุคคลที่ผู้บังคับบัญชาไว้วางใจสูงสุด ขณะเดียวกันในส่วนของผู้ใต้บังคับบัญชา ท่านก็เป็นบุคคลที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นให้ความเคารพนิยมชื่นชมเสมอมา

ความประพฤติปฏิบัติของนายวิรัช ลิ้มวิชัย ในด้านความประพฤติและปฏิบัติตนควรแก่การยกย่องสรรเสริญ และเป็นแบบอย่างที่ดีปรากฏเป็นที่ประจักษ์ เมื่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มีประกาศลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ยกย่องให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่น ผู้ทำคุณประโยชน์สร้างชื่อเสียงและเผยแพร่หรือปกป้องเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยในโอกาสครบรอบ ๗๒ ปี ธรรมศาสตร์ ในส่วนของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาระบบการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลสูง ซึ่งในการประชุมเพื่อวางแนวทางการทดลองยกร่างคำพิพากษาศาลฎีกาโดยผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ท่านได้เสนอแนวคิดไว้ว่า “การเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาศาลฎีกาไม่ใช่แนวทางที่จะแก้ปัญหาครั้งค้างได้ การสรรหาบุคลากรเข้ามาช่วยแก้ไข

ปัญหาเพื่อทำให้ผู้พิพากษาศาลฎีกาทำงานได้สะดวกรวดเร็วและคดีออกได้มากขึ้นโดยบุคลากรกลุ่มนี้ต่างก็ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ตนถนัดส่วนการพิจารณาประเภทคดีที่จะทดลองยกร่างควรจะเป็นคดีตามปกติที่มีทั้งยากและง่ายเพื่อจะได้รู้ปัญหาสำหรับแนวทางในการทำงานควรเปิดกว้างให้เป็นดุลพินิจของท่านเจ้าของสำนวนพิจารณาว่าท่านจะเขียนเองให้ให้ผู้ช่วยผู้พิพากษาพิจารณาประเด็นใด ก็จะทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการทำงานทำให้งานสะดวกรวดเร็วขึ้น” ซึ่งในทางปฏิบัติศาลฎีกาก็ใช้ได้เป็นแนวทางให้องค์คณะทดลองยกร่างถือปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ในเรื่องของงานวิชาการในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการปรับปรุงแก้ไขคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาคดีความแพ่ง ซึ่งท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความอุตสาหะเพื่อมุ่งหวังให้ผู้พิพากษาและผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้คู่มือในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับคดีแพ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้การพิจารณาคดีดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็วและถูกต้อง อันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ราชการศาลยุติธรรมและประชาชนผู้มีคดีความ

เมื่อขึ้นดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ท่านได้ตั้งคณิศพจน์ในการกำหนดนโยบายในการบริหารศาลยุติธรรมว่า “ความยุติธรรมที่รวดเร็ว เป็นธรรมและเสมอภาค” และได้กำหนดนโยบายโดยเน้น ๒ สถาบันหลักคือ ศาลและผู้พิพากษา

ศาล ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยสะดวกรวดเร็ว เป็นธรรม ประหยัดและทั่วถึง

ผู้พิพากษา ซึ่งเป็นที่พึ่งของสังคมในความเป็นกลางและความถูกต้อง การเข้าถึงความยุติธรรมที่สะดวกรวดเร็วเป็นธรรม ประหยัด

และทั่วถึง เป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานและเป็นเครื่องชี้วัดถึงประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม

การเร่งรัดคดีในศาล

เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพคดีที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายต้องเป็นคดีที่มีสาระสำคัญอันควรแก่ศาลสูงสุดจะวินิจฉัย ปัจจุบันการบรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าวมีทั้งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดหลักการดังกล่าวไว้ อย่างไรก็ตามประชาชนผู้มีความต้องการได้รับการยืนยันว่าศาลยุติธรรมทุกชั้นศาลมีประสิทธิภาพในการประสาทความยุติธรรมที่รวดเร็ว เสมอภาค และทั่วถึง การปฏิเสธคดีที่ไม่เป็นสาระสำคัญอันควรแก่การวินิจฉัยของศาลสูงนั้นมีความจำเป็นเพื่อความยุติธรรมที่รวดเร็ว ทั้งยังเป็นหลักการที่ศาลสูงในนานาอารยประเทศถือปฏิบัติ เมื่อคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาเป็นคดีที่มีสาระสำคัญอันควรได้รับการวินิจฉัยแล้ว ศาลฎีกาก็สามารถวางแนวบรรทัดฐานในศาลอื่นๆ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นศาลยุติธรรมจะพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยในศาลให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้คู่ความสามารถยุติข้อพิพาทโดยสมานฉันท์แม้ว่าข้อพิพาทดังกล่าวจะเข้าสู่การพิจารณาของศาลแล้วก็ตาม

ด้วยคุณูปการ อุดมการณ์ดังกล่าว กองทุนศาสตราจารย์สัญญาธรรมศักดิ์ จึงมีมติให้นายวิรัช ลิ้มวิชัย เป็นนักกฎหมายดีเด่นเพื่อยกย่องประกาศเกียรติคุณ แห่งความดีให้ปรากฏเป็นเกียรติและเป็นตัวอย่างของนักกฎหมายตลอดไป

ประวัตินักกฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๑

ชื่อ	นายวิรัช ลิ้มวิชัย
วัน เดือน ปีเกิด	๑๓ ตุลาคม ๒๔๙๐
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
บิดาชื่อ	นายไทย ลิ้มวิชัย
มารดาชื่อ	นางพรรณณี ลิ้มวิชัย
คู่สมรส	นางพวงชมพู ลิ้มวิชัย
ภูมิลำเนา	บ้านเลขที่ ๗๑๗ ถนนจรัลสนิทวงศ์ ซอยจรัลสนิทวงศ์ ๕๗ แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

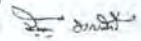
ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๑๓
- เนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตสภา พ.ศ. ๒๕๑๔

ประวัติการรับราชการ

๓๐ ต.ค. ๒๕๑๖	● ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๓๐ ต.ค. ๒๕๑๗	● ผู้พิพากษาประจำกระทรวง
๑ เม.ย. ๒๕๑๘	● ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑ เม.ย. ๒๕๒๐	● ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเพชรบุรี
๑ เม.ย. ๒๕๒๕	● ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครเหนือ
๑ เม.ย. ๒๕๒๖	● ผู้พิพากษาประจำกระทรวงช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแพ่ง
๑ ต.ค. ๒๕๒๗	● ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดฝาง
๑ เม.ย. ๒๕๒๙	● ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวงช่วยทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
๒ ต.ค. ๒๕๓๒	● ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลภาษีอากรกลาง
๒ ม.ค. ๒๕๓๓	● ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญานนทบุรี
๒ ต.ค. ๒๕๓๓	● ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
๒๔ ธ.ค. ๒๕๓๔	● ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
๑ ก.พ. ๒๕๓๕	● ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
๑ ต.ค. ๒๕๓๗	● รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญานนทบุรี
๑ ต.ค. ๒๕๓๙	● รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑ ต.ค. ๒๕๔๑	● ผู้พิพากษาศาลฎีกา
๑ เม.ย. ๒๕๔๓	● ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลอุทธรณ์ภาค

- ๒๑ ต.ค. ๒๕๔๓ ● ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
- ๑ ต.ค. ๒๕๔๖ ● ประธานศาลอุทธรณ์ ภาค
- ๘๑ ต.ค. ๒๕๔๗ ● ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
ในศาลฎีกา
- ๑ ต.ค. ๒๕๔๘ ● รองประธานศาลฎีกา
- ๑ ต.ค. ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน ● ประธานศาลฎีกา

ประวัติการอบรมและดูงาน

- ๑๑ มี.ค.๒๕๒๘ ● เป็นประธานกรรมการจัดเตรียมงาน
ประกอบพิธีเปิดอาคารทำการศาลจังหวัดผาง
- ๒๐ ส.ค.๒๕๒๘ ● เป็นอนุกรรมการการจัดหาที่ดินสำหรับ
ใช้ในราชการศาลและกระทรวงยุติธรรม
ในภาค ๕
- ๑๗ - ๒๕ ก.พ. ๒๕๒๙ ● กฎหมายแรงงาน กระทรวงยุติธรรม
- ๒ - ๕ มี.ย.๒๕๒๙ ● กฎหมายที่ดินและสิ่งก่อสร้าง กระทรวง
ยุติธรรม
- ๑๘ ก.ย.๒๕๓๘ ● เป็นกรรมการคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง
- ๑๗ - ๒๒ มี.ค. ๒๕๓๙ ● เป็นหัวหน้าคณะในการเดินทางศึกษา
ดูงาน ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
ปักกิ่งและเมืองเซี่ยงไฮ้ ของคณะผู้ช่วย
ผู้พิพากษาที่เข้ารับการอบรมหลักสูตร
"การอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๓๕"

- ๒๕ ก.ย.๒๕๔๕ ● เป็นประธานกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
- ๒๘ มี.ค.๒๕๔๖ ● เป็นอนุกรรมการปรับปรุงแก้ไขคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาความแพ่ง
- ๓๑ มี.ค. - ๔ เม.ย. ๒๕๔๖ ● เดินทางไปศึกษาดูงานระบบการค้า การภาษีอากร และการศุลกากร รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ณ ศูนย์การค้าระหว่างประเทศ เมืองเซียงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน
- ๓ - ๑๐ส.ค.๒๕๔๖ ● เป็นหัวหน้าคณะในการเดินทางศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส และอังกฤษ ของคณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง บยส รุ่นที่ ๗
- ๑๐ ก.ย.๒๕๔๖ ● เป็นคณะกรรมการศึกษาและวางแผนการดำเนินงานก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลฎีกา
- ๒๙ พ.ย. - ๓ ธ.ค. ๒๕๔๖ ● เข้าร่วมในการประชุมใหญ่สมาคมกฎหมายอาเซียน ครั้งที่ ๘ ณ ประเทศสิงคโปร์

- ๒๓ เม.ย.๒๕๕๗ ● เป็นกรรมการในคณะกรรมการอำนวยการ
เตรียมการจัดประชุมคณะกรรมการ
บริหารและคณะกรรมการธิการของ
สมาคมกฎหมายอาเซียน ประจำปี ๒๕๕๗
ตามคำสั่งประธานศาลฎีกา ที่ ๖ ๒๕๕๗
- ๑๕ - ๒๓ พ.ค. ๒๕๕๗ ● เป็นหัวหน้าคณะเดินทางไปศึกษาดูงาน
ณ ราชอาณาจักรสวีเดน ราชอาณาจักร
นอร์เวย์ ราชอาณาจักรเดนมาร์ค ของ
คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหาร
กระบวนการยุติธรรมระดับสูง
- ๑๓ มิ.ย.๒๕๕๘ ● เป็นกรรมการทดสอบความรู้เพื่อบรรจุ
เป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วย
ผู้พิพากษา ประจำปี พค ๒๕๕๘
- ๓ - ๑๕ ส.ค.๒๕๕๘ ● การบริหารงานศาลและการบริหาร
จัดการคดี สหรัฐอเมริกา
- ๑๗ - ๒๓ ก.ย. ๒๕๕๘ ● ศึกษาดูงาน ประเทศสเปนและประเทศ
ฝรั่งเศส
- ๗ พ.ย.๒๕๕๘ ● เป็นประธานกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อ
บรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่ง
ผู้ช่วยผู้พิพากษาประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๖ ธ.ค.๒๕๕๘ ● เป็นประธานสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็น
ข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วย
ผู้พิพากษา เป็นผู้จัดทำหัตถ์สมุดคำตอบ
- ๑๐ ธ.ค.๒๕๕๘ ● เป็นประธานสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็น

ข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้ดำเนินการพิจารณาปรับปรุงการจัดทำธงคำตอบวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอาญา

๑๑ ปี.ศ.๒๕๔๘

- เป็นประธานกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้ดำเนินการพิจารณาปรับปรุงการจัดทำธงคำตอบวิชากฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน พระธรรมนูญศาลยุติธรรม กับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวง กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายวิชาเลือกเข้ารับการอบรมหลักสูตร "กฎหมายแรงงาน" รุ่นที่ ๑ เข้าร่วมโครงการการอบรมผู้พิพากษาหลักสูตร "กฎหมายที่ดินและสิ่งก่อสร้าง" รุ่นที่ ๑

๑๘ ปี.ศ.๒๕๔๘

- เป็นประธานกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาเป็นผู้ดำเนินการพิจารณาปรับปรุงการจัดทำธงคำตอบวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒๓ ศ.ศ. - ๑ ก.ย. ๒๕๔๙

- ศึกษาดูงาน ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา

- ๑๒ - ๒๐ ก.ย. ๒๕๔๙ ● หัวหน้าคณะเดินทางไปศึกษาดูงาน
สหพันธรัฐเซีย
- ๕ - ๑๑ก.พ.๒๕๕๐ ● ศึกษาดูงานศาลฎีกา สาธารณรัฐเกาหลี
และประเทศญี่ปุ่น
- ๔ - ๗มี.ย.๒๕๕๐ ● ประชุมประธานศาลสูงสุด แห่งภูมิภาค
เอเชียและแปซิฟิก เขตบริหารพิเศษ
ฮ่องกง
- ๕ - ๘มี.ย.๒๕๕๐ ● ประชุม LAWASIA ครั้งที่ ๒๐ เขต
บริหารพิเศษฮ่องกง
- ๒ - ๑๐ส.ค.๒๕๕๐ ● ศึกษาดูงาน สาธารณรัฐเช็ก
- ๒๑ - ๒๓ มี.ค. ๒๕๕๑ ● ศึกษาดูงาน ประเทศมาเลเซียและ
สาธารณรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์
การปฏิบัติราชการงานพิเศษ

นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๑

นายตามพงศ์ ขอบอิสระ

เกียรตินิยมอันดับ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๙

คำประกาศสดุดีเกียรติคุณ
นายตามพงศ์ ขอบอิสระ
นักศึกษากฎหมายดีเด่นจากคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปี ๒๕๕๑

นายตามพงศ์ ขอบอิสระ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๘ ที่ กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรของ รศ.ทพ.สมหมาย ขอบอิสระ และ ทญ.เพ็ญศรี ขอบอิสระ

ประวัติการศึกษา

ปี ๑ คณะนิติศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ คะแนนเฉลี่ย ๘๗.๐๐ %

ปี ๒ คณะนิติศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๗ คะแนนเฉลี่ย ๘๕.๗๐ %

ปี ๓ คณะนิติศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๘ คะแนนเฉลี่ย ๘๒.๔๖ %

ปี ๔ คณะนิติศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๙ คะแนนเฉลี่ย ๘๖.๓๘ %

นายตามพงศ์ ขอบอิสระ เป็นแบบอย่างของนักศึกษาที่มีความตั้งใจ มีวิริยะอุตสาหะศึกษาเล่าเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียรตลอดระยะเวลา ๔ ปีที่ศึกษาอยู่ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาเป็นนิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) ในปี การศึกษา ๒๕๔๙

จากครอบครัวที่อบอุ่นและรากฐานการศึกษาที่ดีทำให้นายตามพงศ์ ชอบอิสระ ปลูกฝังเมล็ดแห่งความมุ่งมั่นศึกษาหาความรู้และอุทิศตน ต่อส่วนรวมโดยในระหว่างศึกษาก็ได้ร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม เช่น ร่วมทำกิจกรรมขององค์การนักศึกษา เป็นผู้อบรมใน โครงการ “พี่สอนน้องตอบข้อสอบแพ่ง” ร่วมจัดทำจุลสาร “ไมโครคอร์ท” ฝ้ายบทความ ร่วมโครงการเผยแพร่วิชานิติศาสตร์ (คพน.) และร่วมจัด ค่ายปลูกฝังจริยธรรมนักศึกษากฎหมาย (ค่ายเทียน) สำหรับนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ วัดธารน้ำไหล (สวนโมก พลาราม) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นอกจากนี้นายตามพงศ์ ชอบอิสระ ยังได้ธรรมตามแนวพุทธ ดั่งสะท้อนมาทั้งด้านกิจกรรมการเข้าร่วมโครงการอุปสมบทหมู่กับ นักศึกษาแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยบรรพชาเป็นสามเณร ระยะเวลา ๑ เดือน ณ วัดป่าสวนสุนันทนาราม จังหวัดกาญจนบุรี เป็นโครงการอุปสมบทที่มีการสอนและปฏิบัติที่เคร่งครัดอย่าง “พระ ปา”ตามแนวปฏิบัติของวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาเมื่อ เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็เข้าร่วมผู้ร่วมจัดค่ายปลูกฝัง จริยธรรมนักศึกษากฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการปลูกฝังศีลธรรม และจริยธรรมให้แก่นักศึกษาเพื่อนำธรรมนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา การทำงาน การดำรงชีวิต และการทำความรู้จักตนเอง นอกจากนี้ยังได้ ถ่ายทอดธรรมออกมาในการเขียนบทความหลายครั้งเช่น บทความเรื่อง “เวลาและการเปลี่ยนแปลง” และ “ปลาไม่รู้จักน้ำ” เป็นต้น จากการ สัมภาษณ์ต่อคณะกรรมการก็สามารถแสดงหลักการเรื่องกฎหมาย และคุณธรรมโดยอิงหลักคำสอนของศาสนามาประยุกต์ได้อย่างลงตัว เหมาะสมอันแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีความรอบรู้ในธรรมที่จะคล่อง

คุณธรรมให้บริสุทธิ์ยุติธรรมเหมาะสมกับที่จะเป็นนักกฎหมายของประเทศในโอกาสต่อไป

คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้เห็นถึงอุดมการณ์อันแน่วแน่ของนายตามพงศ์ ขอบอิสระ ที่ได้เรียนดีแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ได้เรียนรู้ถึงจิตวิญญาณที่แท้จริงของคุณธรรม ความอดทน ความเสียสละ และการอุทิศตนเองเพื่อผู้อื่น เชื่อได้ว่านายตามพงศ์ ขอบอิสระ จะเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นหลังได้ กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ จึงมีมติให้นายตามพงศ์ ขอบอิสระ นิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๔ เป็นนักศึกษากฎหมายดีเด่น จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อรับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นการยกย่องประกาศเกียรติคุณแห่งความดีให้ปรากฏ เป็นเกียรติแก่ตนเองและวงศ์ตระกูล และเป็นแบบอย่างที่ดีในภาคหน้าและตลอดไป

ประวัติ

นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๑

ชื่อ	นายตามพงศ์ ซอบบิสรระ
วัน เดือน ปีเกิด	๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๘
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
บิดาชื่อ	รศ.ทพ. สมหมาย ซอบบิสรระ
มารดาชื่อ	ทญ. เพ็ญศรี ซอบบิสรระ
ที่อยู่ปัจจุบัน	๕๗ หมู่ที่ ๑๒ หมู่บ้านบางนาวิลล่า ซอยบางนา - ตราด ๑๓ ถนนบางนา - ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

การศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับ ๒
ปีการศึกษา ๒๕๔๘

การจัดทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

- ทำกิจกรรมขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ อมธ ๒๕๔๖

- โครงการ “พี่สอนน้องตอบข้อสอบแพ่ง” คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๗
- ร่วมทำจุลสารไมโครคอร์ท Micro Court ฝ้ายบทความ Columnist และออกแบบรูปเล่ม Artwork Designing คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงการเผยแพร่วิชานิติศาสตร์ คพน. ในการจัดการแข่งขันตอบปัญหากฎหมายระดับอุดมศึกษาในงานวันรพี ประจำปี ๒๕๔๘ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๘
- ร่วมจัดค่ายปลูกฝังจริยธรรมนักศึกษากฎหมาย ค่ายเทียนสำหรับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ ธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นค่ายที่มีจุดประสงค์ในการปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมให้แก่ นักศึกษากฎหมายและเผยแพร่คำสอนศาสนาพุทธและแนะนำวิถีการปฏิบัติธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา การทำงาน การดำรงชีวิต และการทำความรู้จักตัวเอง
- อาสาสมัครกลุ่มอิสระเพาะรัก หรือศูนย์ประสานงานนักศึกษาอาสาสมัครเพื่อสังคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมนักศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างนักศึกษาที่อยากเป็นอาสาสมัครออกไปทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคม กับมูลนิธิต่าง ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือจากอาสาสมัคร เช่น มูลนิธิ

ช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ผู้จัดการแนะแนวการสมัครฝึกงานในสำนักงานกฎหมาย Law Office และสำนักงานที่ปรึกษาทางกฎหมาย Law Firm ให้แก่นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นปี ๔๗ (๒๕๔๙) ร่วมจัดทำหนังสือรุ่นของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นที่ ๖๙ โดยเป็นฝ่ายเขียนบทความ Columnist ออกแบบรูปเล่ม Art work Designing ๒๕๔๙ ประวัติการได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งจากคณะหรือมหาวิทยาลัย คณะกรรมการบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กบธ. รุ่นที่ ๗๓ จัดงานรับปริญญาของ นักศึกษาที่จบปีการศึกษา ๒๕๔๙ โดยเป็นตัวแทนคณะนิติศาสตร์ ๒๕๔๙ รองประธานคณะกรรมการบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กบธ. รุ่นที่ ๖๙

- ผู้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมของมหาวิทยาลัยใน “งานปฐมนิเทศและต้อนรับนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๔๘” โดยปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายยานพาหนะ ๒๕๔๘
- ร่วมปฏิบัติกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยเป็นอาสาสมัครในการจัดการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยโลก Universiade Bangkok ๒๕๕๐
- ได้รับเลือกเป็น “เดือนคณะ” ประจำนักศึกษารุ่นปี ๔๖ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๖

- ได้รับเลือกเป็นนักศึกษาที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีที่สุดที่สุด Friendly ของนักศึกษาชายรุ่นที่ ๔๖ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๖ สิ่ง que แสดงออกถึง ความมีคุณธรรม
- เข้าร่วมโครงการอุปสมบทหมู่กับคณะนักศึกษาแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย บรรพชาเป็นสามเณร ระยะเวลา ๑ เดือน เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ณ วัดป่าสวนสุนันทวนาราม จังหวัดกาญจนบุรี เป็นโครงการอุปสมบทที่มีการสอนและการปฏิบัติ ที่เคร่งครัดอย่าง “พระป่า” ตามแนวการปฏิบัติ ของวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานีเขียน บทความเกี่ยวกับคำสอนของศาสนาพุทธ เช่น บทความ “เวลาและการเปลี่ยนแปลง Time and Change” ในหนังสือรุ่นของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นที่ ๖๙ บทความ “ปลา ไม่รู้จักน้ำ” ในหนังสือไม้ขีดไฟ เป็นต้น
- เข้าวัดปฏิบัติธรรมและทำบุญเลี้ยงพระ ณ วัดป่า เขิงเลน จังหวัดกรุงเทพฯ ทุกเช้าวันเสาร์

กรรมะในใจข้าราชการ

บรรยายโดย ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ๑ เมษายน ๒๕๒๓
ณ สำนักงาน ก.พ.

วันอังคารที่ ๘ เมษายน ๒๕๒๓ เวลา ๑๕.๑๐ - ๑๕.๕๐ น.

ท่านข้าราชการที่รักและเคารพทุกท่าน

ผมมาพูดในวันนี้ ก็เนื่องด้วยวันข้าราชการพลเรือน ๑ เมษายน ๒๕๒๓ และที่มาพูดก็เพราะเหตุว่า ท่านเลขาธิการ ก.พ. ท่านอาราธนา แต่ผมจะขอพูดอย่างกันเองที่สุด ไม่ใช่เป็นทางการที่แห้งแล้งอย่างใด และก็ไม่ใช่มาแสดงพระธรรมเทศนาก็หาไม่ได้ เพราะผมไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะแสดงเช่นนั้น แต่เป็นการที่จะมาชวนเพื่อนข้าราชการด้วยกันชวนให้คิด ชวนให้คิด ส่วนที่คิดแล้วจะเห็นพ้องกับกระผมหรือไม่ ก็เป็นเรื่องที่ท่านจะพิจารณาตามสมควรแก่กรณี เพราะท่านเป็นผู้มีสติปัญญาอันดีแล้วทุกท่าน

ผมคิดและผมเชื่อตามที่คิดว่า **การเป็นข้าราชการที่ดีนั้น สำคัญที่จิตใจ** ผมขอย้ำอีกครั้งการเป็นข้าราชการที่ดีนั้น สำคัญที่ใจ หมายความว่า การเป็นข้าราชการที่ดี **ต้องมีกรรมะในใจ** ทำไมผมถึงคิดเช่นนั้น ผมก็ตอบตัวผมเองว่า เราลองเอาใจราษฎร อาณาประชาราษฎรทั้งหลายเข้ามาใส่ใจเราว่า เขามีความหวังอะไรในข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ไปปกครองเขา และมีอำนาจที่จะให้คุณให้โทษแก่เขาได้ เขาหวังอะไรในตัวเรา ซึ่งถ้าคิดในแง่นี้เราก็ลองคิดดูกันที่ว่า

เรานี้ก็เป็นข้าราชการ หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เพียงชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น ก่อนที่เราเข้ามาเป็นข้าราชการ เราก็คือเป็นราษฎรธรรมดาสามัญ แล้วภายหลังเมื่อเราออกจากราชการแล้ว เราก็กลับไปเป็นราษฎรอีก ที่เขาเคยเรียกกันว่า เป็น "ราษฎรเต็มขั้น"

ความจริงก็เป็นเช่นนั้น เพราะฉะนั้น เราจึงควรคิดให้ดี คิดเสมอว่า ราษฎรซึ่งเราไปปกครองบังคับบัญชาเขาหรือปกครองอุปการะเขา หรือรับใช้เขาในเขามีความหวังอะไรในตัวเราในตัวข้าราชการ ผมคิดว่า และผมเชื่อว่า เขาหวังว่า ข้าราชการทุกท่านจะปฏิบัติต่อเขาด้วยความ**เป็นธรรม** ผมย้ำอีกทีหนึ่ง จะปฏิบัติต่อเขาด้วยความ**เป็นธรรม** ถ้าเขาได้รับความ**เป็นธรรม**เขาก็ชื่นใจอย่างที่ท่านปัญญาชนนักทฤษฎีท่านว่า แต่ในทางกลับกัน **ถ้าเขาไม่ได้รับความ**เป็นธรรม**** จะไม่ได้รับความ**เป็นธรรม**โดยเขาคิดเอาเอง หรือไม่ได้รับความ**เป็นธรรม**โดยไม่เป็นธรรมจริง ๆ **ผลก็คือเขาเจ็บใจ** และถ้าเราเป็นราษฎรบ้าง ข้าราชการที่ปฏิบัติต่อเราด้วยความ**ไม่เป็นธรรม** เราจะเจ็บใจม๊ยะ เคยมีตัวอย่างมาหลายกรณี ที่ว่าแม่เป็นข้าราชการอยู่แล้วในปัจจุบันนี้ แต่มีกรณีที่จะต้องไปขอความเป็นธรรมจากหน่วยราชการอื่น แล้วก็ไม่ได้ได้รับความ**เป็นธรรม** อย่างนี้ถามว่า ถ้าเราเป็นผู้นั้นเราเจ็บใจม๊ยะ ถามตัวเองซิว่าเราเป็นยังไง อย่างนี้นะครับ

เพราะฉะนั้น การที่ทำให้ประชาชนได้รับความ**ชื่นใจ** และ**ไม่เจ็บใจ** นี้เราจะต้องมีหลักอะไรในใจของเรา ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อกาย วาจา และใจของเราต่อราษฎร มีหลักปฏิบัติให้แน่นอน ยึดมั่นไว้ในหลักปฏิบัติให้แน่นอน คืออะไร ก็คือ **เราต้องมีธรรมะในใจ** นี่เป็นข้อที่ผมคิด และที่ผมเชื่อว่าเป็นเช่นนั้น ที่นี้ท่านอาจจะถามว่าที่ว่าเราจะต้องมีธรรมะในใจ เราจะหาธรรมะนั้นได้ที่ไหน หรือเราจะแสวงหาธรรมะใดมาใส่ไว้ในใจเรา เราจะหาหลักนั้นได้จากที่ไหนหรือจะรู้เอาเอง ผมก็จะ

ขอความกรุณาตอบว่า เราหาธรรมะใดมาใส่ไว้ในใจเราได้ โดยยึดหลักธรรมในศาสนา จะเป็นพระพุทธศาสนาที่เราส่วนมากรับนับถือกันอยู่ หรือจะเป็นหลักธรรมะในศาสนาอื่นใดที่ท่านผู้หนึ่งผู้ใดรับนับถืออยู่ก็ได้ทั้งสิ้น พุทธเฉพาะในพระพุทธศาสนา ซึ่งเราทั้งหลายรับนับถือกันอยู่นี้ ท่านบอกไว้เป็นหลักเป็นฐานและเป็นที่ยึดมั่นว่า ธรรมะสำหรับผู้ปกครองคน มีอยู่ ๑๐ ประการ ซึ่งถ้าหากว่าผู้ปกครองปฏิบัติได้เต็มภาคภูมิตลอดไป และเสมอไปแล้ว ก็จะทำให้ผู้ที่อยู่ใต้ปกครองรวมทั้งผู้ที่ปกครองเองด้วย มีความสุขความเจริญ และความชื่นชมยินดี ชื่นใจ

ที่นี้เรามาลองพิจารณาตามที่ละข้อ ๆ ว่า ธรรมะ ๑๐ ประการนั้น เราจะรับเอามาใส่ในใจเราได้หรือไม่ และถ้าได้ จะทำให้เราปฏิบัติได้เต็มที่ตามนั้นหรือไม่ ที่นี้ธรรมะ ๑๐ ประการนั้น ท่านว่าไว้ว่า

ธรรมะข้อ ๑. คือ **การให้** การให้ในที่นี้ตรงกับภาษาพระว่า "ทาน" แปลว่าการให้ทาน แปลว่าการให้ และอธิบายว่า**จงเป็นผู้ให้ ให้ทรัพย์ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เป็นทานด้วยความเสียสละ** อันนี้เราก็ต้องมาทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ให้ละเอียดลงไปว่า การให้ในที่นี้ไม่ใช่แปลว่าเรามีเงินเดือนเท่าไร ก็เอาไปให้เขาให้หมด ซึ่งทั้งนี้มันก็เรียกว่า ไม่สมประกอบ แต่มันมีความหมายว่าการให้หรือทานนี้ เป็นเรื่องของความเสียสละ ไม่ว่าจะในทางทรัพย์สิน หรือในทางจิตวิทยา หรือในทางร่างกาย หรือในทางจิตใจด้วย ที่จะให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่อาณาประชาราษฎร์ ผู้อยู่ใต้ปกครองของเรา **ทานหรือการให้ นั้นนะ มันมีความหมายถึงการให้ที่แสดงน้ำใจ** ท่านลองคิดดูง่าย ๆ ว่า เราเป็นข้าราชการผู้น้อย ไปอยู่ในจังหวัดห่างไกล แล้วถ้าเราเกิดเจ็บป่วย ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านรู้ ท่านยังกรุณาแวะมาเยี่ยมเราในขณะที่ท่านมาตรวจราชการ นี้เราจะรู้สึกชื่นใจขนาดไหนทั้ง ๆ ที่ท่านไม่ได้มาทำให้เราหายเจ็บ แต่ว่าท่าน

มาบำรุงจิตใจเราขนาดไหน ทำไมราษฎรที่เขาเคยช่วยเหลือ หรือเป็นผู้ที่รู้จักกับเราอยู่ ภรรยาเขาคลอลูกเราจะเสียสละเวลาและของเยี่ยมลึกเล็กน้อยไปเยี่ยมเขาลึกหน่อย อย่างนี้จะทำให้เขารู้สึกดีใจขนาดไหน ผมพูดอย่างนี้ข้าย่าท่านอีกครั้งว่า ผมไม่ได้มาสอนไม่ได้มาเทศน์ แต่มาชวนให้ท่านคิด ให้คิดว่ามันจะเป็นจริงได้ไหม แล้วมันจริงหรือไม่ว่าถ้าหากว่าเรากระทำได้อย่างนี้มันจะดีอย่างนั้น

ธรรมะข้อ ๒. คือ **ความประพฤติที่ต้งาม** ซึ่งในภาษาบาลีท่านเรียกว่า “ศีล” ศีลในที่นี้ก็คือความประพฤติที่ต้งาม **งดเว้นจากการทำความชั่วเสียหาย ไม่ทำอะไรที่เป็นการไม่เหมาะไม่ควร** อันนี้ท่านลองคิดดู ท่านเพื่อนข้าราชการลองคิดดูว่า การที่เราเป็นข้าราชการไม่ว่าจะชั้นไหนทั้งสิ้น ถ้าเราเป็นผู้ที่งดเว้นการทำชั่วเสียหาย แล้วเราไม่ทำอะไรที่เป็นการไม่เหมาะไม่ควรซึ่งกว้างนะครับ เรื่องนี้มันกว้าง มันแล้วแต่กรณี แล้วแต่เหตุ แล้วแต่ท้องที่ แล้วแต่เหตุการณ์ แต่ว่ามันอยู่ในความสำนึกของเราเองที่ว่า ไอ้ที่เราจะเข้าไปนี่มันชั่วเสียหายหรือเปล่า แล้วที่เราจะเข้าไปนี่มันไม่เหมาะไม่ควรประการใดหรือเปล่า สิ่งเหล่านี้มันเป็นอินสตินต์ (instinct) ที่สอนบอกกันอยู่ในใจเสมอว่าอะไรดี อะไรไม่ดี ที่เขาเรียกว่า มีเทวดามารักษา มาคอยกระซิบอยู่เรียกว่า อะไรชั่ว อะไรดี นี่ถ้าเราเป็นผู้ที่ยับยั้งชั่งใจได้ คืองดเว้นจากการทำความชั่วเสียหาย และไม่ทำอะไรที่เป็นการไม่เหมาะไม่ควร นี่มันจะดีหรือไม่ดี นะครับ นี่เป็นประการที่สอง

ธรรมะข้อ ๓. คือ **การบริจาด** ซึ่งภาษาบาลีท่านเรียกว่า “บริจาดะ” แปลว่า การบริจาด การบริจาดในข้อนี้ท่านจะนึกแว็บขึ้นมาทันทีว่า เอ๊ะมันไม่ไปเข้ากับเรื่องทานที่กล่าวเมื่อตะกี้เนี่ย ไม่เข้ากับข้อ ๑ เหมอ ที่จริงมันมีความหมายคนละความหมาย การบริจาดในที่นี้ ท่านแปลว่า **ยอมสละเพื่อประโยชน์ที่ยิ่งกว่า** นี่เป็นรูปของศัพท์ที่เดียวว่า คือการที่

พุทธศาสนาเราใช้ภาษาบาลีมากนี่นะครับ อย่าไปนึกว่ามันจะทำให้
รกรุงรัง หรือจะทำให้เข้าใจยาก แต่เป็นการใช้เพื่อรักษาเนื้อแท้ของ
ความหมายไว้ ถ้าหากว่าเราไม่ยอมใช้ภาษาบาลีแล้ว เราใช้แต่ภาษาของ
เราเองนะครับ ลังกาก็จะแปลไปอย่าง ไทยแลนด์ก็จะแปลไปอย่าง
พม่า มอญ เขมร ญวน ลาวก็จะแปลไปอย่าง เพราะฉะนั้นภาษาบาลี
ที่ยึดไว้เนี่ย เป็นหลักที่ว่า จะไม่ให้ความหมายเปลี่ยน เพราะฉะนั้นจึงใช้
ภาษาบาลีอยู่เรื่อยนะครับ ทีนี้การบริจาคนะนี่ คือท่านแปลว่า **ยอมสละ**
เพื่อประโยชน์ที่ยิ่งกว่า ยอมสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
อันนี้พูดกันซะมากมายในเมืองไทยเรา จนกระทั่งฟังที่ไหนก็พูดที่นั่น
ว่าต้องยอมสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม นะครับ แต่ท่าน
ลองคิดดูให้ดีนะครับ วิเคราะห์ดูให้ดีว่า มันจะมีได้ง่ายๆ หรือเปล่า
การสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตามสัญญาชฎาณ
มนุษย์เนี่ย มันเกือบจะพูดว่าก็เห็นแก่ตัวกันทั้งนั้น ทำไมจะไปสละประโยชน์
ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่ทว่าในความคิดของผมหรือประสบการณ์
ของผมเนี่ย มันมีบางกรณีครับ ทั้งๆ ที่เรามีความรู้ลึกอยู่ในใจว่าประโยชน์
ส่วนตัวหรือเห็นแก่ตัวเนี่ย คนเรายังอยู่ในกิเลส ยังอยู่ในปุถุชน ก็ต้อง
นึกอย่างนั้นทุกคน แต่ทว่ามันมีบางกรณีบางขณะ หรือบางเหตุการณ์ที่ว่า
อันนี้ เรื่องนี้ เราจะเอาประโยชน์ส่วนตัวไม่ได้แล้ว ต้องเสียสละประโยชน์
ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มันเป็นกรณีพิเศษเกิดขึ้นในชีวิต
ของคุณหรือของผม มันมีเหมือนกัน เวลาเกิดขึ้นจริงๆ ถ้าเราจะยึด
หลักธรรมะเราต้องตัดสินใจประโยชน์ส่วนตัวไม่ได้หรือประโยชน์
ส่วนตัวจะเสียก็ยอม เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม นี่ความหมายของ
บริจาจะ ก็มีคามหมายอย่างนี้

ธรรมะข้อ ๔. คือ **ความเป็นคนตรง ไม่คิดคดต่อประเทศชาติและ**

ประชาชน อันนี้เป็นคำหนัก ซึ่งในพระพุทธศาสนาใช้คำว่า “อาชวะ” คือความเป็นคนตรง ไม่คิดคดต่อประเทศชาติและประชาชน อันนี้แหละครับมันเป็นเนื้อหาของจิตใจอยู่ในจิตใจของแต่ละคนเราจะถ่ายเอ็กซ์เรย์ออกมา มันไม่ได้ และก็จะมีปรากฏออกมายาก แต่ว่าตัวเราเองนี่เรารู้ เรามีเอ็กซ์เรย์ภายในของเรานี่เรารู้ ว่าเรานี้เป็นคนตรงหรือเปล่า เราเป็นคนคิดคดต่อประเทศชาติและประชาชนหรือเปล่า เรารู้ตัวเราเองนะ สอนก็ไม่ได้ จับก็ไม่ได้ แต่ว่าตัวเราเองนี่รู้อยู่ในตัวของเราเองนี่แหละครับ คือ อาชวะ คือผู้ปกครองที่ดีจะต้องเป็นคนตรง ไม่คิดคดต่อประเทศชาติและประชาชน นี่เป็นธรรมะประการที่สี่

ธรรมะข้อ ๕. คือ **ความสุภาพอ่อนโยนต่อชนทั้งปวง** ในภาษาบาลีใช้คำว่า “มัทวะ” อันนี้ความจริงเป็นนิสัยปัจจัยของคนไทยเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว คือ คนไทยนี่เป็นคนที่มีความสุภาพอ่อนโยนต่อคนทั้งปวง แต่ว่าเมื่อวิวัฒนาการทางตะวันตกหลังไหลเข้ามา ความสุภาพอ่อนโยนของไทยก็เสื่อมสลายไปด้วยเหมือนกัน แต่การที่จะเป็นผู้ปกครองที่ดีหรือเป็นข้าราชการที่จะประพฤติปฏิบัติต่อประชาชนนั้น ถ้าท่านเป็นคนที่มีความสุภาพอ่อนโยนแล้ว ท่านจะได้รับความรัก ความนับถือ และประชาชนทั้งหลายจะยอมที่จะรับใช้ท่าน จะไหว จะวาน จะอาศัยอะไร มักจะได้เสมอ นี่เป็นทั้งธรรมะด้วยและเป็นทั้งนิสัยปัจจัยของคนไทยเราด้วย ธรรมะข้อนี้ คือข้อที่ ๕

ธรรมะข้อ ๖. คือ **ความเพียรปฏิบัติ** ภารกิจต่าง ๆ ไม่ลดละเบี่ยงหน่าย ซึ่งภาษาบาลีใช้คำว่า “ตปะ” คือความเพียรปฏิบัติหน้าที่ หน้าที่ของเรานี้ นะครับ ปรากฏอยู่บ่อยๆ ว่าบางที่เป็นหน้าที่ที่เราชอบ บางที่เป็นหน้าที่ที่เราเบื่อง่าย บางที่เป็นหน้าที่ที่เราเกลียดชัง มีลักษณะต่างๆ ในหน้าที่ต่างๆ เพราะฉะนั้น ถ้าเราจะเอาชนะตัวของเราเองให้ได้แล้ว เราจะเป็น

ผู้ปฏิบัติตามธรรมะที่แท้จริงแล้ว ไม่ว่าจะหน้าที่นั้นจะไม่น่าพิศวาส หรือน่าพิศมัยแต่ประการใด แต่เราก็ต้องปฏิบัติ และมีความเพียรปฏิบัติ ไม่ลดละ ไม่เบื่อหน่าย อันนี้เป็นคุณลักษณะของคนที่ยึดมั่น เป็นลักษณะหนึ่ง ที่ว่าแม้ว่าเราจะต้องทำหน้าที่ ที่จะต้องทำในสิ่งที่เราไม่ชอบ และเราไม่ชอบเลยไม่พิศมัยเลย แต่เราก็ทำ และทำให้ดีที่สุดในด้วย นี้แหละครับเป็นธรรมะข้อที่ ๖

ธรรมะข้อ ๗. คือ **ความไม่โกรธ ไม่ลู่อานาจของความโกรธ และกระทำไปด้วยอำนาจของความโกรธ** ในภาษาบาลีใช้คำว่า “อโภชะ” คือความไม่โกรธ อันนี้แหละครับเป็นธรรมะที่สอนให้เราคุมสติให้อยู่คือ คนเรานี่ มันจะต้องมีความโกรธไม่มากก็น้อย บางทีก็โกรธครึ้มขึ้นมา ในปัจจุบันทันด่วน แต่บางทีก็โกรธแล้วผูกใจโกรธอยู่เป็นเวลาช้านาน มันแล้วแต่บุคคลเหมือนกัน แต่ท่านลองสำรวจตัวท่านเองว่า ท่านเป็นอยู่ในจำพวกไหน ก็อาจจะมีส่วนท่านที่ไม่มีมีความโกรธเลย เป็นคนใจเย็น เป็นคนในสมณะจริงๆ ไม่เคยโกรธใครเลยในชีวิตนั้นก็ก็มีเหมือนกัน แต่ว่า มีน้อย แต่ถ้าเป็นปุถุชนคนธรรมดา มันต้องมีความโกรธครึ้มขึ้นมาบ้าง เป็นระยะๆ แต่ว่าพระพุทธเจ้าท่านสอนว่า ถ้าเราจะเป็นผู้ปกครองคนแล้ว เราจะต้องข่มตัวเองไม่ให้โกรธหรือถ้าจะให้ผมแปลของผมเอง ซึ่งอาจจะผิดก็ได้ นะครับ ก็แปลว่าถ้าเราโกรธออกมาแล้วก็อย่าแสดงความโกรธนั้นให้ออกมาแก่คนภายนอกเขา ยิ่งเราเป็นผู้ปกครอง เราเป็นผู้ที่จะต้องให้เขามาพึ่งพาอาศัยในหน้าที่ เรายิ่งต้องไม่โกรธเขาใหญ่เลย

ในบรรดาประชาชนที่มาติดต่อข้าราชการนะครับ ผมเคยอยู่หัวบ้านหัวเมืองมาากันนานพอสมควรและหลายแห่ง บางทีเขาทำให้เราโกรธ โดยเขาไม่รู้เรื่อง อย่างผมนี่มีชีวิตอยู่บนบัลลังก์ในศาลนะครับ พยานของคดีที่เข้ามา ถ้าเป็นชาวบ้านห่างไกลธรรมดาจริงๆ แก่ไม่ค่อยรู้เรื่อง

ถามแกก็ไม่เข้าใจคำถาม แล้วแกตอบออกมาทีสามวาสองศอก คือไปอีกเรื่องหนึ่งเลยเพราะไม่รู้เรื่องอันนี้แหละครับทำให้คนที่เหนื่อยอยู่แล้วและต้องผจญกับเรื่องนี้ โกรธจิกขึ้นมาทันที แต่อันนี้ถ้าหากจะปฏิบัติ ให้ได้ดีจริงๆ **จะต้องรีบข่มความโกรธนั้นให้ระงับลงโดยพลัน** และต้องหาเหตุผลว่าที่เขาทำให้เราโกรธนี่เพราะความไม่รู้ของเขาละ ไม่ใช่เขาจะมาดูหมิ่นดูถูก หรือว่าจะยั่วโหสอะไรเราก็ห้ามได้ อันนี้แหละครับพวกตำรวจพวกอำเภอในท้องที่ต่าง ๆ มักจะผจญอยู่ตลอดเวลา อย่างผมได้เคยกล่าวเอาไว้ครั้งหนึ่งเมื่อคราวก่อนผมเองก็ยังเคยถูกเสมียนอำเภอไล่ไม่ให้เสียภาษี ให้คอย ไล่เลย เพราะแกโกรธเมียมาหรือโกรธผม หรืออะไรผมก็ไม่รู้ แต่ว่าแกไล่ผมเลยอันนี้แหละครับมันทำให้ราษฎรนี้ถ้าไม่เคืองก็กลัว กลัวเจ้านายโกรธ แต่ว่าเดี๋ยวนี้คนมันเจริญขึ้นมา มันไม่ค่อยกลัวครับ แต่มันเจ็บ ถ้าข้าราชการไปแสดงความโกรธให้เขาเห็นเขานี้แต่ก่อนอาจจะกลัวเดี๋ยวนี้เจ็บ เจ็บแล้วทำอะไรต่อไปอีกเขาก็ไม่ทราบ อันนี้แหละที่ต้องระวังอย่างมาก และธรรมะอันนี้จะช่วยเตือนสติเรา ว่าถ้าหากเราจะเกิดโกรธขึ้นเมื่อไหร่ก็ต้องรีบระงับทันที โดยถืออโงะระคือความไม่โกรธ ถือว่าเป็นพันธะที่เราจะต้องไม่โกรธนะครับ ชื่อนี้ นะครับ

ธรรมะข้อ ๘. คือ **ความไม่เบียดเบียน** หมายความว่าไม่ทำอะไรเป็นการเบียดเบียนอาณาประชาราษฎร มีความกรุณาแผ่ไปในอาณาประชาราษฎรทั้งปวง ภาษาบาลีใช้คำว่า "อวิหิงสา" คือความไม่เบียดเบียน อันนี้แหละครับ สำหรับเราข้าราชการที่อยู่บนโต๊ะ หรือว่าทำงานอยู่บนโต๊ะทำงานวิชาการ ทำงานอะไร โอกาสที่จะเบียดเบียนมันก็น้อย แต่ทว่าข้าราชการที่ทำงานติดต่อกับประชาชนทุกวันเป็นประจำวันโอกาสที่จะเบียดเบียนมีมากเหลือเกิน อย่างที่เขาเคยเล่ากันว่า เวลาจะไปย้าย

ทะเบียนเข้า ทะเบียนออก หรือว่าบัตรประจำตัวอะไรมึทราบ ก็ไปติดต่อกับท่านเจ้าหน้าที่ ท่านก็มองหน้าเราแล้วก็เฉยๆ พอเราชักสงสัยว่าเอ๊ะนี่ท่านจะเอาอะไร ท่านก็ยกมือขึ้นยังงี้คล้าย ๆ กับพระห้ามญาติ อันนี้บางคนก็แปลว่า “ห้ามบาท” บางคนก็แปลว่า “ห้ามสิบ” ถ้าเรื่องใหญ่ๆ หน่อยก็ “ห้ามร้อย” อันนี้แหละครับคือความเบียดเบียน จริงอยู่คนที่อยากให้ออกทะเบียนก็มี เพราะจะได้เร็ว ได้ก่อนคนอื่น ได้ประโยชน์ก่อนคนอื่นดีคู่แข่ง พวกนี้อยากให้อำนาจการเบียดเบียน ให้ออกปากสักหน่อยสิ จะได้ทุลเกล้าถวาย ผมพูดในที่นี้หมายถึงถวายข้าราชการนะครับมิใช่ถวายที่อื่น อันนี้แหละครับเป็นหลักธรรมะ อันหนึ่งซึ่งพระพุทธเจ้าห้ามเรียกว่าห้ามดีกว่า คือ การเบียดเบียนคนอื่นนี่ผิด ไม่ถูก เพราะฉะนั้นจึงเป็นหลักปกครองที่ว่า จะต้องไม่เบียดเบียน

เวลานี้ปัญหาเรื่องเบียดเบียนนี้เป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งทาง ก.พ. ก็มี ส่วนที่จะแก้ปัญหาอยู่ด้วย คือเรื่องเงินเดือนข้าราชการ ผิดจากข้อเท็จจริงในเรื่องค่าครองชีพตามหลักเศรษฐกิจอันนี้เป็นหน้าที่ของพวกเรา ทั้งใน ก.พ. และทั้งที่อื่นจะต้องแก้ไขรัฐบาลท่านก็รู้ และจะต้องแก้ไข แต่แก้ไขมันไม่ใช่เรื่องง่าย มันก็ต้องค่อยเป็นค่อยไป แต่ว่าถ้าเป็นข้าราชการที่ให้สัตย์แก่ตัวเองว่า จะเป็นข้าราชการที่ดีแล้ว มันก็ต้องเข้า**หลักธรรมะ ประการที่ ๙ คือความอดทน**

พูดมาถึงตอนนี้ท่านคงอาจจะหัวเราะผมว่า มาสอนให้อดทน อดทน อดทน อดทน ใครจะไปอดอยู่ได้แค่นั้น อย่างไร มันต้องมีขีดจำกัดบ้าง แต่ความจริง **ความอดทนนี้เป็นคุณธรรมอันประเสริฐที่สุด** และเป็น การแสดงธาตุแท้ของเราด้วย ว่าเราเป็นคนที่กระดุกสันหลังแข็งพอหรือเปล่า เราเป็นลูกผู้ชายหรือเป็นลูกผู้หญิงที่เข้มแข็งจริงหรือเปล่า

ความอดทน พระพุทธเจ้าสอนความอดทนคือ **“ขันติ”** เป็นหลัก

ธรรมะข้อ ๙. คือ **มีความอดทนต่อปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลงทั้งหลาย อดทนต่อความลำบากตรากตรำหั่งปวง อดทนต่อถ้อยคำที่จาบจ้วงล่วงเกิน** ความอดทนของท่านนี้แพร่ไปทุกอย่าง เมื่อก็อุ้มกำลังงานก็จะพูดเรื่องอดทนว่าเงินเดือนไม่พอแก่ค่าครองชีพ หรือพอกก็พอดิบพอดิ ไม่มีที่จะเก็บเลย มันต้องอดทนในเรื่องนี้ในทางจิตใจ ถ้าไม่เช่นนั้นมันจะชักพาให้เราไปหาความพอกจากที่อื่น ใ้ความพอกจากที่อื่นนี้เวลานี้กำลังเป็นโรคระบาด โรคร้ายของประเทศชาติ และก็ความไม่ดีข้อนี้ มันจะถึงขนาดพาให้ชาตินี้สิ้นไปได้ เหมือนตัวอย่างที่เราเห็นในประเทศข้างเคียงอยู่บ้างแล้ว

เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องเล็ก ไม่ใช่เรื่องที่ว้ากแต่ว่าพูด และสักแต่ว่าฟังแล้วก็ร้องอึ ไม่ใช่ แต่ที่ท่านคิดให้ดี มันเป็นเรื่องลึกซึ้ง คือลึกซึ้งมาก ที่ว่าจะทำให้เราอยู่หรือไปเรื่องนี้เป็นเรื่องลึกซึ้งมาก และเป็นโรคที่แก้ไขยากมากจริงๆ ถ้าหากว่าเราข้าราชการทุกคน เห็นภัยอันนี้ **แล้วก็ตั้งจิตที่มั่นคงว่า เรามีความอดทน ให้มีขันติตามสมควรแก่กรณี** ถ้าเราอดทนไม่ไหวจริงๆ เราก็ต้องกราบลาออกไปหางานที่มันมีผลประโยชน์พอเพียง แต่ถ้าเรายังอยู่ เราต้องอดทน ถ้าไม่อดทนก็ไปเวลาผมอบรมผู้พิพากษาหลายปีติดๆ กัน ผมเคยพูดครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้พิพากษาผู้ใหญ่ๆ ยังจำได้ แล้วมาพูดกับผมอยู่บ่อยๆ ว่า อาจารย์เคยบอก บอกว่าเข้ามาเป็นผู้พิพากษานี้ จะต้องทำตัวเหมือนพระ ธรรมยุติกินอยู่แต่พอสมควร มีความอดทนต่อความฟุ้งเฟ้อของคนอื่น ไม่เอาอย่างความฟุ้งเฟ้อของคนอื่น และให้ปฏิบัติตามกรมหลวงราชบุรี พระอาจารย์ที่ท่านสั่งพ่อแม่เราไว้ว่า ท่านพูดกับลูกศิษย์นะว่า ถ้า **"เอ็งจะกินเหล้ากินยาเข้าไม่ว่า แต่เอ็งอย่ากินสินบน"** กรมหลวงราชบุรี ท่านสอนลูกศิษย์ของท่าน ท่านถือว่าท่านเป็นบิดา เป็นพ่อนะครับ พ่อว่ากับลูกว่า

เอ็งจะกินเหล้ากินยาซ้ำไม่ว่า แต่เอ็งอย่ากินสินบน อันนี้ผมเคยพูดกับท่านผู้พิพากษาหลายท่าน บอกว่าบรรพจารย์ของเราสอนว่าอย่างนี้ และการที่ผู้พิพากษากินสินบนนี้เป็นบาปมหันต์ ตกนรกโลกันต์ลึกลงทีเดียว เพราะเหตุว่าเขาเดือดร้อนจริงๆ คู่กรณีที่เราเอ็งไปเข้าอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วผมจะบอกว่าถ้าท่านทั้งหลายนี้ เห็นว่าทนายไม่ได้ ก็ขอความกรุณาออกไปอยู่อาศัยในเวดวังก์นี้ ซึ่งจะสร้างทุกซุ้มหันต์ให้แก่อาณาประชาราษฎร์ นี้ นะครับมันเป็นสปีริต หรือมันเป็นจิตอันหนึ่งที่เราจะต้องถ่ายทอดเข้าสู่กัน ถ้าเราสามารถถ่ายทอดเข้าสู่กันได้แล้ว ท่านคิดดูเอง ผลจะดีขนาดไหน

ธรรมะข้อ ๑๐. และเป็นประการสุดท้าย คือ **ความไม่ผิด** ซึ่งภาษาบาลีเรียก **"อวิโรธนะ"** ความไม่ผิด อันนี้แหละครับ คือท่านว่าจะทำอะไร ก็ศึกษาพิจารณา ไตรตรองให้มีความรู้ทั่วถึงรอบคอบ เพื่อให้เกิดความไม่ผิดพลาดและให้ถูกต้องในเรื่องทั้งปวง อันนี้เป็นเรื่องละเอียดนิดหนึ่ง แต่ว่าพอเข้าใจได้ไม่ลำบากนัก คือว่าเราจะทำอะไรนะ อย่าผลิผลาม แต่ว่าไม่ใช่ตะถั่วอย่างหมกงาน อย่าอะไรต่าง ๆ ต้องคิดงาน แต่ว่าคิดให้รอบคอบ คือความไม่ผิด จะทำอะไรก็ต้องศึกษาพิจารณาให้มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ เสียก่อนพอสมควร และมีความรอบคอบ ช่วยให้เกิดความไม่ผิดพลาด และให้เกิดความถูกต้องในเรื่องนั้น ๆ อันนี้เข้าลักษณะของคนดีมีฝีมือ อย่างที่ผมได้เรียนไว้ในครั้งก่อนว่าเป็นคนที่ทำอะไรไม่ผิด

นี้แหละครับเป็นธรรมะ ๑๐ ประการ นะครับ ธรรมะ ๑๐ ประการนี้ ผมเอามาเสนอที่นี้ไม่ใช่จะบอกคุณทั้งหลายว่าให้เชื่อ เชื่อ เชื่อ เชื่อ เชื่อ เชื่อ หลับหูหลับตาเชื่อ ไม่ใช่อย่างนั้นเลย ผมอัญเชิญธรรมะนี้มาก็เพื่อจะมาเสนอให้คุณคิด และให้คุณไตรตรองเอาเอง ทบทวนเอง วิเคราะห์เองโดยเสรี ให้ดูที่หรือว่าเป็นธรรมะที่จะให้ผลดีแก่เราจริงหรือไม่

และถ้าเรารับมาใส่ไว้ในใจเราได้แล้วเราจะเป็นคนที่น่ารักน่าจับถือ ขนาดไหน เราจะทำได้หรือไม่ การที่เราจะรับธรรมะเอามาให้ได้ทั้งหมดนี้ บางทีมันก็ยาก แต่ทว่าเพียงเรารับมาได้เป็นบางข้อ และค่อยๆ เพิ่มข้อ ขึ้นจนครบทั้ง ๑๐ ประการนี้ เราก็สามารถจะทำได้ และเมื่อเรา**รับธรรมะทั้งหลายนี้มาไว้ในใจแล้วผลการปฏิบัติของเรา ทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ ก็จะออกมาตามอรรถรสของธรรมะนั้นๆ ด้วยอัตโนมัติ ด้วยตัวของตัวเอง** และเมื่อเช่นนี้เราก็ลองวิเคราะห์ดูว่า ถ้าเรา**ข้าราชการที่ปฏิบัติตามธรรมะทั้งนี้ได้แล้ว ผลต่ออาณาประชาราษฎร จะเป็นอย่างไร呢** และ**เป็นคำตอบ** จะเป็นอย่างไร ซึ่งคำตอบนี้อยู่ที่คุณ และจะเป็นคำตอบที่คุณจะจำไว้ไม่รู้หายนเลย ไม่ใช่ผมจะตอบให้ว่าดี ถ้ายังงั้นไม่มีความหมายเท่าไร มั่นแข็ง มั่นจิต แต่คุณต้องตอบตัวเองว่ามันดีจริงหรือเปล่า

นี่แหละครับพระพุทธศาสนานี้ ท่านมีลักษณะท้าทายอย่างนี้เสมอทีเดียว คือเป็นแชลเลนจ์ (challenge) อย่างที่ฝรั่งเขาเรียกว่าเป็นแชลเลนจ์คือธรรมะของท่านนี้ เป็นแชลเลนจ์ คือทำให้พิสุจน์ ทำให้พิสุจน์ด้วยตนเองว่ามันจริงหรือไม่จริง เป็นผลดีหรือไม่ดี นี้นะครับ ซึ่งท่านทั้งหลายก็คงสวดอิติปิโสเป็นกันทุกคนใช่ไหม หรือบางคนไม่เป็นนะครับ เราสวดแทบทุกคืน แล้วบางทีก็เวลาวันพระวันโกนก็ **โพนนโยก ปรัจจตุต เวทิตพฺโพ วิญญูติ** ธรรมะของพระองค์นั้นนะ เราน้อมนำมาใส่ตัวเราได้อเอง เรารู้ได้ด้วยใจของเราเองว่ามันดีหรือไม่ดี เป็นในทัศนะของวิญญูชน **โพนนโยก ปรัจจตุต เวทิตพฺโพ วิญญูติ** นี้พระพุทธเจ้าสอนเราเข้าสู่ บางทีก็ไม่รู้เรื่องเลย ยกมือไหว้ประหลกๆไป แต่ความจริงเป็นปรัชญาเป็นฟิลาซอफी (philosophy) อย่างสูงทีเดียว เป็นพุทธปรัชญาว่าธรรมะทั้งหลายทั้งปวงที่พระตถาคตเจ้าทรงสั่งสอน ผู้ปฏิบัติรู้อเองโดยชอบ สัมผัสได้เองว่าธรรมะทั้งหลายเหล่านี้ ให้คุณหรือให้โทษ จริงหรือ

เท็จประการใด รู้เอง ตอบเอง และก็ เซย์ เยส (say yes) หรือ เซย์ โน (say no) เอาเองเป็นอิสระเสรี นี่เป็นลักษณะเนื้อแท้ของพระพุทธศาสนา นะครับ

เพราะฉะนั้นธรรมะ ทั้ง ๑๐ ประการนี้ กระผมจึงเอามาเสนอท่าน ไม่ใช่เพื่อสอนท่าน แต่จะทำนายให้ท่านเอาไปคิด เอาไปคิดดู จริงหรือไม่จริง ถ้าปฏิบัติได้จะเป็นผลดีแก่ราษฎรจริงหรือไม่จริง แล้วท่านตอบ ตัวท่านเอง

ทีนี้เรากลับมานะครับ เราพลิกตัวเราเองเสียให้มาเป็นราษฎร ธรรมดาสามัญ ไม่ใช่ ซี ๕ ซี ๖ ซี ๗ ซี ๘ ใหญ่โตมากนะครับ เจ้าขุนมูลนาย ไม่ใช่ พลิกกลับมาเป็น นาย ก. นาย ข. นาย ค. นาย ง. นาง ส. นาง ก. ข. ค. อะไรก็ได้ นะครับ พลิกมาเป็นธรรมดา แล้วเรามา พบ เราต้องมาติดต่อ เราต้องมาร้องไห้ เราต้องมาร้องทุกข์ ต่อเจ้าพนักงาน ต่อนายร้อยเวร ต่อคุณจำ ต่อท่านปลัด ต่อท่านผู้ว่าฯ เราก็ต้องมาติดต่อ บางที่มันก็หนีไม่พ้น อยากรจะหนีท่านร้อยโยชน์พันโยชน์ก็หนีไม่พ้น ข้าราชการนะบางคนเขาอยากรจะหนีร้อยโยชน์พันโยชน์โรงพัก อ้าเกอ ไม่อยากขึ้นเลย ภาวนาเลย แต่บางที่มันก็หนีไม่พ้น ก็ต้องขึ้น ถ้าเรามาพบ เรามาติดต่อแล้วเรามารับการปฏิบัติจากข้าราชการผู้มีธรรมะ ๑๐ ประการนี้ในใจ เราจะรู้สึกอย่างไร เราจะรู้สึกชื่นใจเหมือนท่าน ปัญญานันท์ ท่านว่า โดยเราไม่ต้องเสียสินบาทคาดสินบน ไม่ต้องเสีย ค่าน้ำร้อนน้ำชาซักสตางค์แดงเดียว แต่ท่านปลัดนี้ ท่านผู้กำกับนี้ ท่าน นายร้อยเวรนี้ท่านดีจริงๆ แะ ท่านให้ความยุติธรรมแก่เราจริงๆ อย่างนี้ เราจะรู้สึกยังไง เราต้องรู้สึก บางที่น้ำตาไหลเลยว่า ไม่นึกเลยว่าจะได้รับความเป็นธรรม อย่างนี้ นี่แหละครับ มันเป็นเรื่องจริงยั้งั้นจริงๆ นะครับ

แล้วก็ราษฎรนี่นะครับ อย่าไว้ใจแก่นักนะ เพราะเหตุว่าส่วนใหญ่

นี่แกดีจริง แกอึกนอแร้นซด์ (ignorante) หรือว่าแกไม่ค่อยจะรู้อะไรจริง แต่มีอีกบางพวกที่พราวไปด้วยเสน่ห์เสียคือ ปลิ้น ปล้อน หลอกหลวงสารพัด จะเอาประโยชน์ใส่ตนเท่านั้น คนอื่นช่างมัน พวกนี้ชอบเข้ามาหาข้าราชการ ผูกมิตรไมตรี เชิญเลี้ยง ให้ตำแหน่งฟรี ตั๋วรถเมล์ฟรี สารพัด แต่ข้าราชการผู้มีธรรมะทั้งหลายเหล่านี้จะรู้ทันทันที รู้ทันจนเขาไม่กล้าเข้ามาติดต่อกัน ไม่ใช่ไปเป็นศัตรูกับเขา ไม่ใช่จะเป็นคู่อาฆาต ไม่ใช่ แต่เราไม่ยอมตนให้เป็นเครื่องมือของเขา นี่แหละครับในต่างจังหวัด แม้แต่ในกรุงเทพฯ นี้ก็มีมากมาย บางคนไปฆ่าเขาตาย ตัวอย่าง 'ไกล่' นี่แหละ ผมได้รับทราบมาเลยฆ่าเขาตาย กลางถนนนะ แต่เผอิญคนฆ่านี้เป็นลูกชายของเจ้าของโรงน้ำชา เขาบอกว่าไม่มีวันหรอกที่เขาจะถูกจับ เขาจะต้องขึ้นศาล ไม่มีทาง อิมพอสซิเบิล (impossible) อิมพอสซิเบิลนี้ผมพูดเองนะ อันนี้แหละครับคือ ผู้มีอิทธิพล แล้วพวกนี้เป็นภัยร้ายแรงแก่สังคม ภัยต่างๆ กันกับพวกโค่นไม้ทำลายป่าเหมือนกัน

นี่แหละครับ พวกเราที่จะต้องไปเผชิญกับพวกนี้ มีทั้งฝ่ายปลิ้นปล้อน หลอกหลวง ทั้งฝ่ายซื่อ เซ่อ และโก้ง เหมือนกับผม เมื่อตอนเป็นรัฐบาลในสภาเขาบอก ผมยังจำก้องอยู่ในหู สมาชิกสภาคนหนึ่งเป็นดอกเตอร์ลุกขึ้นยืนชี้หน้าผมบอกว่า รัฐบาลนายสัญญาที่ระวังนะอย่าภูมิใจว่าซื่อเพราะไ้ดักกริมันมีนะ คือถ้าซื่อแล้วก็เซ่อ ถ้าเซ่อแล้วก็โง่ โง่แล้วบัดซบทีเดียว นี่ครับในสภาซึ่งท่านพูดได้โดยเสรี ผมก็มีสิทธิโดยเสรีที่จะอดทนฟัง เพราะฉะนั้นราษฎรธรรมดาที่อาจจะเหมือนผมคือซื่อ แล้วก็เซ่อ แล้วก็โง่ อันนี้ต้องอาศัยใคร อาศัยข้าราชการผู้มีความเป็นธรรม ที่จะปกป้องรักษา ป้องกันเขา อย่าให้เขาถูกเป็นเหยื่อของพวกปลิ้นปล้อน หลอกหลวง ฉ้อโกง ข้าราชการที่ดีที่มีความเป็นธรรมจะเป็นผู้พิทักษ์รักษาสีทธิเสรีของผู้ที่ ซื่อ เซ่อ โง่ นี้ได้อย่างดีที่สุด นี้ผม

ขอเสนอความคิดอย่างนี้

เพื่อให้เป็นหลักฐานให้ปรากฏไว้ในที่นี้ ผมขอเรียนว่าธรรมะ ๑๐ ประการ ดังที่ผมได้กล่าวมาแล้ว ผมได้ยกขึ้นอ้างโดยมีหลักฐานมั่นคง ไม่ใช่เป็นธรรมที่เลื่อนลอย เพราะธรรมะ ทั้ง ๑๐ ประการนี้ พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ใน “มหาหังสชาดก” อยู่ในพระไตรปิฎก ฉบับภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๘ หน้า ๘๖ เป็นต้นไปเรียกว่า “ทศพิทธาธรรม” คือธรรมะ ๑๐ ประการของพระราชา

เราผู้เป็นข้าราชการ คือเป็นคนของพระราชา และถือเป็นผู้รับใช้ ประชาชนก็ย่อมจะอัญเชิญพระธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ มาใส่ไว้ในใจเรา เพื่อประพฤติปฏิบัติต่ออาณาประชาราษฎร์ได้ตลอดไป เสมอไป และเมื่อนั้นแหละราษฎรก็จะเจริญ เราก็จะเจริญ และประเทศชาติก็จะเจริญ รุ่งเรืองสืบไปตลอดกาลนาน

ขอขอบคุณ

ศุติ

“เด็กหัวจุก”

“ขอพรจากปวงเทพทุกวิมาน จงบันดาลให้ท่านสำราญยิ่งใหญ่
โรคาภัยเหือดหายสบายใจ ปองอันใดจงได้สมใจเทอญ”

ข้าพเจ้านำบทเพลงท่อนสุดท้ายที่ชาวธรรมศาสตร์ร้องอวยพรชาวจุฬา ในงานฟุตบอลประเพณีเมื่อหลายสิบปีล่วงมาแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกฟื้นความทรงจำและนำบทเพลงท่อนนี้มาเขียนเนื่องจากระลึกถึงบุชนิยบุคคลที่ได้เฉลิมฉลองอายุ ๘๔ ปี เมื่อ ๕ เมษายน ๓๕๓๔ ท่านผู้นี้คือ **ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์** เหตุใดข้าพเจ้าจึงนำบทเพลงนี้มาเริ่มเรื่อง

ประการที่หนึ่ง ในอดีตข้าพเจ้าก็เป็นชาวธรรมศาสตร์ผู้หนึ่งเหมือนกันแต่มิได้เป็นศิษย์ของท่านอาจารย์โดยตรงเพราะข้าพเจ้าเรียนแผนกพาณิชยศาสตร์และการบัญชี รุ่น พ.ศ. ๒๔๙๑ ซึ่งยังเป็นสมัยที่อรุณ แสนโกติก, ดุษฎี สวัสดิชูโต เป็นรุ่นพี่ของข้าพเจ้า

ประการที่สอง เพื่อวยพรวันเกิดของท่าน

ข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือที่ท่านอาจารย์แจกในโอกาสอายุครบ ๘๔ ปีทุกเล่มแล้ว ไม่ปรากฏเรื่องราวที่ข้าพเจ้าหวังว่าจะมีผู้เขียนถึงท่านในด้านที่

* บทความจากหนังสือ เบญจมาภิตรา.....สัมพันธ์ ฉบับวันวิสาข ๒๕๓๔

ข้าพเจ้าทราบมา จึงอยากจะเขียนเพิ่มเติมลงในเบญจมาภิตรสัมพันธ์ เพื่อเป็นเครื่องสะกิดเตือนใจท่านผู้รู้หรืออนุชนรุ่นหลังได้ทราบถึงชีวประวัติอันงดงามของท่านในด้านความซื่อสัตย์ สุจริต และบรรลุดี กฎของข้าราชการในข้อหนึ่ง คือ “**เรื่องการรักษาความลับของทางราชการ**” ซึ่งสมควรจะนำมากล่าวให้รู้กัน ณ ที่นี้ แม้ว่า เรื่องนี้อาจจะเขียนล้าไปสักหน่อย แต่ความสุจริตใจและความซื่อสัตย์ของท่านนั้นมีอยู่สูงเกินกว่าที่จะลบลายเสียได้

ท่านผู้อ่านคงจะจำวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ได้ว่า พวกเราชาวไทยได้รับความเศร้าโศกสะเทือนใจกันอย่างใหญ่หลวงเพียงไร เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล สวรรคตเพราะต้องกระสุนปืนบนพระที่นั่งบรมพิมานในตอนเช้าวันนั้น ท่ามกลางความงุนงงของผู้ใกล้ชิดพระยุคลบาท การวิพากษ์วิจารณ์ในพฤติการณ์กรณีสวรรคตบังเกิดขึ้นทั่วไป ผลการสืบสวนและสอบสวนเป็นเวลาล่วงไปเกือบ ๖ ปี ศาลจึงได้พิจารณาเสร็จปิดสำนวนลงได้ สำนวนการสืบสวนสอบสวนยืดเยื้อมากไม่อาจนำมากล่าวในที่นี้ ได้ นอกจากจะสรุปว่า ศาลอาญาพิพากษาให้ประหารชีวิตนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ โดยคณะผู้พิพากษารวม ๕ ท่าน ด้วยกัน เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๔๙๔ ข่าวการพิจารณาพิพากษาเรื่องคดีลอบปลงพระชนม์ ร.๘ นี้ มิได้มีการประกาศล่วงหน้าให้ทราบกันมาก่อน แม้แต่หนังสือพิมพ์ ก็ไม่ทราบระแคะระคาย หรือข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมก็มีได้รู้ข่าวนี้ก่อนผู้ใดเลย

หลังจากฟังคำพิพากษาศาลอาญาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ท่านผู้ใหญ่ผู้หนึ่งกลับมาถึงบ้านถามภรรยาท่านว่า “รู้ไหมว่าใครเป็นผู้คุมการนำสำนวนพิพากษาคดีครั้งนี้” ภรรยาท่านสิ้นศรัทธาเพราะยากที่จะเดา สามีท่านหัวเราะแล้วบอกว่า “คุณสุญญา ธรรมศักดิ์ ไงล่ะ” แล้วท่านก็เล่าต่อ

ไปว่า “ตอนเย็นวันที่ ๒๖ กันยายน ฯ หลังเวลาราชการแล้วอาจารย์สัญญาไม่ได้กลับบ้าน สั่งเสมียนพิมพ์ดีดมาพบท่าน หลังจากนั้นเสมียนพิมพ์ (ไม่ทราบแน่ชัดว่าใคร) รวมทั้งท่านก็เข้าห้องทำงานส่วนตัวของท่าน ท่านควบคุมเสมียนพิมพ์จัดพิมพ์สำนวนคำพิพากษาลดทั้งคืนโดยมิได้กลับบ้าน ก่อนลงมือทำงานท่านโทรศัพท์ไปบอกภรรยาว่าไม่กลับบ้าน ภรรยาท่านจึงจัดอาหารใส่ปั่นโตมาส่งที่ๆ ทำงาน ท่านรับประทานอาหารเย็นพร้อมกับเสมียนพิมพ์ดีดของท่านด้วย และท่านยังกำชับเสมียนมิให้ออกไปนอกห้องแม้แต่ตัวท่านเองก็ได้ออกไปจากห้องทำงานตราบนานสำคัญขึ้นนั้นสำเร็จลง” ภรรยาท่านก็ถามต่อไปว่า “แล้วคุณทราบเรื่องนี้ได้อย่างไรในเมื่อเป็นความลับของทางราชการ” สามีท่านตอบว่า “ก็จากเจ้าเสมียนพิมพ์นั้นแหละถูกปล่อยตัวออกจากห้องพักหลังจากคำพิพากษาได้เริ่มขึ้นแล้วและได้รับอนุญาตให้กลับไปพักผ่อนได้”

ท่านผู้อ่านมีความเห็นพ้องกับข้าพเจ้าหรือไม่ว่า ท่านสมควรจะได้รับยกย่องว่า “ท่านมีคุณธรรมและจริยธรรมสูงส่งเพียงใด” เหตุใดท่านจึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ดำรงตำแหน่งประธานองคมนตรีต่อไป ทั้งๆ ที่ท่านก็ออกตัวอยู่เสมอว่า “ชราภาพแล้ว” แต่ในสายตาของข้าพเจ้าที่ได้มีโอกาสเข้าไปแสดงมุทิตาจิตต่อท่านในวันที่ ๕ เมษายน นั้น ท่านยังมีสุขภาพสมบูรณ์ยิ่งกว่าท่านผู้สูงอายุบางคนที่มีอายุน้อยกว่าท่านเสียอีก

เมื่อพิจารณาจากประวัติส่วนตัวของท่านย่อมเห็นได้ว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างสูงเพียงพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมอย่างสมบูรณ์ ประพฤติและปฏิบัติตนสมดังเป็นพุทธมามะกะ และมีได้เป็นพุทธศาสนิกชนในทะเบียนสำมะโนครัวอย่างที่พูดเล่นๆ กันอยู่ในปัจจุบันนี้ คุณธรรมทั้งหลายที่ท่านปฏิบัติแล้วแต่เป็นเครื่องคุ้มกันรักษา

วิถีชีวิตและชีวิตของท่านเองได้กำหนดนำมาจนถึงขั้นนี้ ในทางโลกก็ควร
 ถือว่าท่านเป็น “ขุนพลแก้ว” ของกรุงรัตนโกสินทร์ทีเดียว ท่านมิได้ออกไป
 รบทัพจับศึกกับผู้ใดที่ไหน แต่ท่านต้องใช้ธรรมะอันสูงสุดต่อสู้กิเลส
 ตัณหา ความอยุติธรรม ที่มีต่อท่านนับเนื่องในอดีต ความลำบากยากไร้
 ต่างๆ เฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อท่านต้องทรงทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารัฐบาลยุค
 ๑๘ ต.ค. ๑๖ นั้น ถ้ามิได้ผู้ที่มีวิหิตธรรมอย่างสูงแล้วยากที่บ้านเมือง
 จะไปรอดปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่กดดันเข้ามาทุกวิถีทาง เรามี
“เสาหลักประชาธิปไตย” อยู่ท่านหนึ่งแล้ว เราจะมี **“เสาหลักแห่งความ
 ยุติธรรม”** ไว้อีกสักท่านจะมีได้หรือ ขอท่านผู้อ่านได้มาร่วมกันคิดดู ที่
 เรียบเรียงมานี้มิใช่เป็นการยกย่องท่านโดยเกินกว่าเหตุ หรือเพื่อเป็นการ
 เยินยอ ประจบสอพลออย่างไรก็ตาม ถ้าพวกเราไม่ร่วมจิตร่วมใจส่งเสริม
 และเชิดชูคนดีแล้ว เราจะไปเชิดชูสิ่งใด ข้าพเจ้าเป็นเพียงผู้น้อย “เจ้าเด็ก
 หัวจุก” ตัวเล็กๆ ไม่มีอำนาจวาสนาอะไรจะไปบันดาลให้ท่านเป็นยอด
 วีระบุรุษขึ้นมา แต่ในฐานะที่เข้าไปร่วมอยู่ในกองการกุศลที่ท่านทำหน้าที่
 เป็นประธานอยู่ ได้เห็นและได้ยินวัตรปฏิบัติของท่านเสมอจึงอดใจเสียม
 มิได้ที่จะหยิบปากกาขึ้นมาเขียน พรที่ข้าพเจ้าได้รับจากท่านเมื่อวันที่ ๕
 เมษายน ฯ ยังจับใจอยู่ทุกเวลาและถือเป็นมงคลในชีวิตของข้าพเจ้า
 ท่านเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงบทเรียน
 บทหนึ่ง เมื่อข้าพเจ้าเรียนอยู่เตรียมอุดมปีที่ ๑ อาจารย์ผู้สอนให้นักเรียน
 แปลประโยค “ผู้ถ่อมตนจะได้รับการยกย่อง” เป็นภาษาอังกฤษ พวก
 เพื่อนๆ และรวมทั้งตัวข้าพเจ้าก็แปลไม่ได้ เพราะไม่ได้ทราบศัพท์
 “ถ่อมตน” และ “ยกย่อง” เมื่อท่านอาจารย์เห็นว่าลูกศิษย์ทั้งหลายหมด
 ปัญญาเข้าจริงๆ แล้ว ท่านจึงแปลว่า

“He who humbles will be exalted.”

ประโยชน์ยังฝังใจข้าพเจ้าอยู่มิรู้ลืม และสมควรใหม่ที่เราจะยก
ประโยชน์นี้เป็นสัญลักษณ์ของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ตลอดกาล

ด้วยคารวะจากใจ

“กฎหมายกับคุณธรรม”

โดย ช.ช้างหัวหน้า

กฎหมายกับคุณธรรมหรือกฎหมายกับความยุติธรรมคือคำเดียวกัน การศึกษากฎหมายจึงต้องมีทั้งศึกษาและอบรม ศึกษาเพื่อให้รู้ตัวบทกฎหมาย อบรมเพื่อให้รู้ธรรมของกฎหมายว่าจะใช้อย่างไรให้เกิดความเป็นธรรมหรือยุติธรรมเพราะเป้าหมายประสงค์สูงสุดของกฎหมายคือธรรมหรือยุติธรรม หากสังคมขาดไว้ซึ่งความยุติธรรม ความสงบร่มเย็นในสังคมก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้

ความยุติธรรมหรือธรรมเป็นกฎธรรมชาติที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ทุกคนว่าจะไร้อุทกอะไรผิด รู้ได้ด้วยจิตใจ เช่นรู้ว่าการเบียดเบียนผู้อื่น การข่มเหงรังแกผู้อื่น การแย่งชิงเอาไรต์เอาเปรียบ หรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ เป็นความไม่ยุติธรรม กลับกัน การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแบ่งปันเอื้ออาทร การลงโทษคนผิด รู้ว่าเป็นความยุติธรรม เป็นต้น ธรรมเหล่านี้มีอยู่ในใจของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าชาติใดภาษาใด สังคมที่สงบสุขต้องดำรงอยู่ด้วยธรรมข้อนี้

สังคมใดปกครองด้วยความยุติธรรม สังคมก็จะสงบร่มเย็น แต่หากสังคมใดเกิดการเอารัดเอาเปรียบอาศัยช่องว่างของกฎหมายโดยไม่คำนึงธรรมหรือยุติธรรมแล้วสังคมก็จะเกิดความสับสนวุ่นวาย ไม่อาจหาสันติสุขในสังคมนั้นได้ดังที่เห็นมาแล้วในประวัติศาสตร์ของทุกชาติในอดีต ดังนั้นหลักสำคัญที่จะทำให้สังคมสงบร่มเย็นแบบมั่นคงยั่งยืนคือการทำให้กฎหมายเกิดความยุติธรรมนั่นเอง

การทำให้กฎหมายเกิดความยุติธรรมจึงขึ้นอยู่กับนักกฎหมายหรือ
ผู้ใช้กฎหมายที่จะต้องตระหนักถึงแนวคิดของหลักการกฎหมาย ของ
2 สำนักใหญ่ๆคือ

สำนักกฎหมายบ้านเมือง (positive school) ที่เห็นว่า กฎหมายคือ
คำสั่งรัฐอธิปไตยที่ออกมาบังคับกับประชาชนหากไม่ปฏิบัติตามย่อมมีโทษ
ทั้งแพ่งและอาญา ผู้นำความคิดสำนักนี้คือจอห์น ออสติน ชาวอังกฤษ
ประเทศไทยเรารับเอาแนวคิดนี้เข้ามาตั้งแต่เริ่มปฏิรูประบบกฎหมายใน
ยุคแรกๆ และยังคงอยู่จนทุกวันนี้

สำนักกฎหมายธรรมชาติ (natural school) เห็นว่า กฎหมายบ้าน
เมืองที่รัฐออกมาบังคับใช้กับประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของกฎธรรมชาติ
หรือธรรมเท่านั้น กฎหมายบ้านเมืองจะต้องบัญญัติหรือบังคับใช้ภายใต้
กฎธรรมชาตินี้ หากกฎหมายบ้านเมืองขัดกับกฎธรรมชาติ กฎหมายนั้น
ก็ไม่อาจบังคับกับประชาชนถือเป็นโมฆะ ประชาชนไม่ต้องปฏิบัติตาม

ด้วยแนวความคิดของกฎหมายธรรมชาตินี้ ก็ตรงกับหลักธรรม
ของกฎหมายเดิมของไทยที่ว่ากฎหมายเป็นของสูงมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ
ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง ดังปรากฏในพระธรรมศาสตร์ต้นเดิม
กฎหมายของเราว่า ฤๅษีพระมนูสารต้องเหาะไปจดมาจากกำแพงจักรวาล
เพื่อนำมาใช้เป็นกฎหมายในมนุษยโลก อันแสดงให้เห็นว่ากฎหมายเดิม
ของเราก็ถือกฎหมายธรรมชาติหรือความยุติธรรมเป็นเป้าหมายสูงสุด
ไม่ใช่เพียงตีความตามลายลักษณ์อักษรที่มนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่นักกฎหมายจะหันกลับมาให้ความสำคัญกับ
ความยุติธรรมหรือธรรมะในการใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม
มากที่สุด ไม่ใช่แปลกกฎหมายอย่างนกแก้วนกขุนทองเพื่อเหตุผลส่วนตัว
หรือพวกพ้องจนนำไปสู่ความไม่สงบสุขเกิดความเดือนร้อนต่อผู้อื่น

ความสงบสุขที่แท้จริงเกิดจากความดี ความเอื้ออาทรต่อกันให้มีความยุติธรรม วัตถุประสงค์ไม่ใช่สิ่งที่ทำให้มีความสุขเป็นเพียงทำให้สะดวกขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายในฐานะวิศวกรสังคมที่ต้องสร้างหลักการนี้ให้เกิดในสังคมให้ได้ ดังเช่นที่บรรพชนกกฎหมายของเราอาทิตาน ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้พยายามสร้างมา พวกเรานักกฎหมายรุ่นหลังต้องสืบสานต่อให้บรรลุผลให้ได้ และดำรงตนเพื่ออุดมการณ์ความยุติธรรมตลอดไป.

กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
มูลนิธินิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ระเบียบมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยที่ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ปฏิบัติภารกิจรับใช้ประเทศชาติในตำแหน่งสำคัญ ๆ ด้วยความอุตสาหะ วิริยะ ซื่อสัตย์ สุจริต เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม เป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไป ท่านได้อุทิศตนทำนุบำรุงการศึกษาวิชานิติศาสตร์ ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรม และวิชาชีพกฎหมาย มีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ นับได้ว่าท่านเป็นนักกฎหมายที่สำคัญของประเทศชาติ เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณและเป็นอนุสรณ์แห่งความดีที่ท่านได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติตลอดมา บรรดาคิษยานุศิษย์ ญาติ มิตรสมาคม องค์การ และมูลนิธิต่าง ๆ ผู้มีจิตศรัทธาและเคารพรักในตัวท่าน จึงได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนนี้ขึ้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๗ แห่งข้อบังคับของมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๖ จึงตราระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๓๙"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ และศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์ พ.ศ. ๒๕๓๒

หมวด ๑ วัตถุประสงค์

ข้อ ๔ วัตถุประสงค์ของกองทุนมีดังต่อไปนี้

๔.๑ จัดสรรทุนเพื่อทำนุบำรุงการศึกษาและการวิจัยทาง
นิติศาสตร์และส่งเสริมวิชาชีพกฎหมาย

๔.๒ ส่งเสริมและให้ทุนอุดหนุนการจัดพิมพ์ตำรากฎหมาย
และเผยแพร่วิชานิติศาสตร์

๔.๓ ส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดกฎหมายและการจัดตั้ง
ศูนย์ข้อมูลด้านกฎหมาย

๔.๔ ให้รางวัลแก่นักศึกษาหรือผู้ทำการศึกษาค้นคว้าทาง
วิชาการด้านกฎหมาย

๔.๕ ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่
คณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควร

หมวด ๒

ทุนทรัพย์ ทรัพย์สิน และการได้มาซึ่งทรัพย์สิน

ข้อ ๕ กองทุนนี้ได้จัดตั้งเป็นกองทุนรับบริจาคทั่วไป และให้นำ
ดอกผลของทรัพย์สินของกองทุนมาจัดสรรตามวัตถุประสงค์ในข้อ ๔

ข้อ ๖ ทรัพย์สินของกองทุนมีทุนเริ่มแรกคือเงินสด จำนวน
๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนบาทถ้วน)

ข้อ ๗ กองทุนอาจได้มาซึ่งทรัพย์สิน โดยวิธีดังต่อไปนี้

๗.๑ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้โดยพินัยกรรมหรือ
นิติกรรมอื่น ๆ ที่ปราศจากหนี้สินหรือภาระติดพันแก่กองทุน

- ๗.๒ เงิน หรือทรัพย์สินที่มีผู้มีจิตศรัทธาอุทิศให้
- ๗.๓ ดอกผลซึ่งเกิดจากทรัพย์สินของกองทุน
- ๗.๔ ค่าลิขสิทธิ์และรายได้จากการพิมพ์ตำราและเอกสาร
ต่าง ๆ
- ๗.๕ รายได้อื่น ๆ

หมวด ๓

การดำเนินงาน

ข้อ ๘ ให้มีคณะกรรมการกองทุนคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ประกอบด้วยผู้แทนมูลนิธินิติศาสตร์ มธ. เป็นประธานกองทุน ผู้แทนคณะนิติศาสตร์ มธ. และผู้แทนสมาคมนิติศาสตร์ มธ. เป็นกรรมการกองทุนโดยตำแหน่งและบุคคลอื่น ๆ อีกไม่น้อยกว่า ๓ คนเป็นกรรมการ และให้ประธานกองทุนเป็นผู้แต่งตั้งผู้จัดการกองทุนสำหรับตำแหน่งกรรมการกองทุนหากมูลนิธิฯ มิได้ประกาศแต่งตั้งไว้ให้คณะกรรมการกองทุนเป็น ผู้พิจารณาแต่งตั้งตามเห็นสมควร ทั้งนี้ ให้กรรมการกองทุนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกก็ได้

ข้อ ๙ ให้จัดสรรดอกผลของกองทุนอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ สมทบเข้าในเงินกองทุนทุกปี จนกว่าเงินกองทุนจะมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าล้านบาทถ้วน)

ข้อ ๑๐ การจัดสรรเงินตามวัตถุประสงค์ในข้อ ๘ ให้นำเฉพาะดอกผลจากทรัพย์สินของกองทุนมาใช้จ่ายเท่านั้น ทั้งนี้ภายในบังคับแห่งเงื่อนไข หรือวัตถุประสงค์ซึ่งผู้มีจิตศรัทธาอุทิศเงินและทรัพย์สิน ให้แก่กองทุน ได้กำหนดไว้

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาจัดสรรเงินทุนและพิจารณาให้เงินทุนอุดหนุน และคัดเลือกบุคคลผู้สมควรได้รับทุนตามความเหมาะสม

ข้อ ๑๒ ให้นำเงินกองทุนไปลงทุนในธนาคารหรือสถาบันการเงินที่มั่นคง และมีธนาคารค้ำประกัน หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ ตามที่คณะกรรมการจะเห็นสมควร โดยให้นำระเบียบมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการเงินและการบัญชีมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔ บทเปิดเตี๊ยม

ข้อ ๑๓ การแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบหรือการวางระเบียบเฉพาะเรื่อง ให้คณะกรรมการตามข้อ ๘ พิจารณาขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานกรรมการมูลนิธิ

ข้อ ๑๔ ให้ประธานกองทุนเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๔

(ลงชื่อ) **ประกาศน์ อวยชัย**
(ศาสตราจารย์ประกาศน์ อวยชัย)
ประธานมูลนิธิ

(ระเบียบนี้ออกตามมติที่ประชุมคณะกรรมการมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕)

มูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงาน : อาคารนิติศาสตร์ เลขที่ ๒ ถนนพระจันทร์

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒-๖๑๓-๒๑๖๖, ๐๒-๖๒๓-๕๓๔๔ โทรสาร ๐๒-๖๒๓-๕๓๔๔

คำสั่งที่ ๑/๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ชุดที่ ๗
(สมัยวาระปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๕๑)

ด้วยคณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ชุดที่ ๖
สมัยวาระปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๙ ได้สิ้นสุดวาระลง คณะกรรมการมูลนิธิ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาศัยอำนาจตามข้อบังคับของ
มูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ในการ
ประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ (๔๗) เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน
๒๕๕๙ ให้แต่งตั้งบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีชื่อเสียง มีเกียรติคุณ เป็นที่
ยอมรับ มีความรู้ มีความสามารถ มีความเหมาะสมที่จะเป็นคณะกรรมการ
ดังต่อไปนี้

1. ศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน ประธานกองทุน
2. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
หรือผู้แทน รองประธานกองทุน
3. คณะบดีคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือผู้แทน รองประธานกองทุน
4. นายกสมาคมนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือผู้แทน รองประธานกองทุน
5. ประธานห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์ หรือผู้แทน กรรมการ

6. นายจีระพงษ์ สิวายะวิโรจน์	กรรมการ
7. นายธีรยุทธ หล่อเลิศรัตน์	กรรมการ
8. นางสาวพรทิพย์ จาละ	กรรมการ
9. นายปราโมทย์ โชติมงคล	กรรมการ
10. นายผดุงพันธ์ จันทโร	กรรมการ
11. นายพัลลภ ไทยอารี	กรรมการ
12. นายพินิจ สุเสาร์จ	กรรมการ
13. นางจุฬารัตน์ บุญมากร	กรรมการ
14. นายสุรพล ปลื้มอารมย์	กรรมการ
15. นายวิชัย ช่างท้าวหน้า	กรรมการ
16. นายมนูญ พุฒทอง	กรรมการและเหรียญก
17. นางประดิษฐา จงวัฒนา	กรรมการและผู้ช่วยเหรียญก
18. นายสุขสันต์ จิรจรียาเวช	กรรมการและเลขานุการ
19. นางเสาวนีย์ ตัญญาไพบูลย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20. นางชุตินา อรรถวรรัตน์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ตามกำหนดไว้ในข้อบังคับระเบียบ คำสั่งและประกาศของมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ และดำรงวาระตั้งแต่วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๙

(ศาสตราจารย์มารุต บุญนาค)

ประธานมูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์

ความเป็นมาและเจ้าของ

รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นรางวัลเกียรติคุณที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ มูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นเจ้าของรางวัล มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะประกาศเกียรติคุณและเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความดีของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ที่ท่านได้ปฏิบัติงานในหน้าที่สำคัญ ๆ ให้แก่บ้านเมืองมากมายหลายตำแหน่ง ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ซื่อสัตย์สุจริต บริสุทธียุติธรรม และมีความกล้าหาญอันเปี่ยมด้วยคุณธรรมรวมทั้งการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมและวิชาชีพกฎหมายจนเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนโดยทั่วไป

เพื่อเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์และคุณงามความดีของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ดังกล่าว ไปสู่นุชนรุ่นหลัง ๆ คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ จึงได้จัดให้มีการคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่นที่พร้อมด้วยคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และอุทิศตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งการคัดเลือกนักศึกษากฎหมายดีเด่นจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อรับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นประเพณีสืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน

รางวัล

๑. รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ สำหรับนักศึกษากฎหมายดีเด่น ได้แก่ เงินสด ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมกับโล่เกียรติยศ
๒. รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ สำหรับนักกฎหมายดีเด่น ได้แก่ เข็มทองฝังเพชรประดับลายมือชื่อ “สัญญา ธรรมศักดิ์” พร้อมกับโล่เกียรติยศ
๓. กำหนดให้มีการมอบรางวัลใน “วันสัญญา ธรรมศักดิ์” ในวันที่ ๕ เมษายน ของทุกปี ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

ในการสรรหาคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่น และนักศึกษากฎหมายดีเด่นจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการพิจารณาสรรหาคัดเลือกไว้ประกอบด้วย ๒ หลักเกณฑ์ คือ

๑. หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ สำหรับนักกฎหมายดีเด่น
๒. หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ สำหรับนักศึกษากฎหมายดีเด่นจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ขั้นตอนการดำเนินการสรรหาคัดเลือก

๑. กรณีคัดเลือกนักศึกษากฎหมายดีเด่นจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - ๑.๑ คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ โดยประธาน

กรรมการลงนามในหนังสือขอความร่วมมือไปยังคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการแจ้งให้เสนอชื่อนักศึกษาที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ และสมควรได้รับรางวัลตามแบบพิมพ์ที่กำหนด

๑.๒ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แจ้งรายชื่อ นักศึกษา

๑.๓ คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ พิจารณา คัดเลือกนักศึกษากฎหมายดีเด่น

๑.๔ คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ลงมติเห็นชอบการคัดเลือกนักศึกษากฎหมายดีเด่นจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒. กรณีคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่น

๒.๑ คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ โดยประธาน กรรมการลงนามในหนังสือแจ้งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเสนอชื่อนักกฎหมายดีเด่นผู้สมควรได้รับรางวัล ตามแบบพิมพ์ที่กำหนด

๒.๒ หน่วยงานต่าง ๆ และบุคคลทั่วไป เสนอชื่อนักกฎหมายดีเด่นผู้สมควรได้รับรางวัล

๒.๓ คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ พิจารณา คัดเลือกนักกฎหมายดีเด่น

๒.๔ คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ลงมติเห็นชอบการคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่น

โครงสร้างอำนาจหน้าที่ความสัมพันธ์องค์กร ที่เกี่ยวข้องกับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์

คณะที่ปรึกษา ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้ความรู้คำปรึกษาคำแนะนำ ต่อคณะกรรมการรางวัลฯ	อำนาจหน้าที่ ๑.สรรหาคัดเลือกนักกฎหมายดีเด่นประจำปี ๒๕๕๑ ๑ คน และนักศึกษากฎหมายดีเด่นประจำปี ๒๕๕๑ ๑ คน ๒.มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการอนุกรรมการ คณะทำงานหรือมอบหมายภารกิจให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ๓.จัดให้มีพิธีมอบรางวัลในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ ๔.มีอำนาจอื่นตามที่คณะกรรมการกองทุนฯ มอบหมาย	กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
		คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์
		ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ
		มีอำนาจหน้าที่ ๑. ดำเนินการธุรการของคณะกรรมการฯ ๒. งานประชุมคณะกรรมการฯ ๓. งานประชาสัมพันธ์ ๔. งานพิธีมอบรางวัล

กอดนุช เกสตราจารณ์สถิตินุญ ธรรมศักดิ์ มีมติเป็นเอกฉันท์
ให้ถวายรางวัลนักศึกษากฎหมายดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔
เป็นกรณีพิเศษแต่

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
ตามที่คณะกรรมการรางวัลสถิตินุญ ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๔๔
ที่มีนายนาถิ์ สุธสมจิตร เป็นประธานกรรมการเสนอ และได้ขยับยอดถวาย
ณ พระตำหนักนันทบุรี เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๔

รายชื่อนักกฎหมายดีเด่นและนักศึกษากฎหมายดีเด่น
ที่ได้รับรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์

ประจำปี ๒๕๕๒

นายปิ่นทิพย์ สุจจริตกุล
นักกฎหมายดีเด่น

นางสาวอนริศรา ตรีนาง
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๓

นายอัศวิทธิ์ สุมาวงศ์
นักกฎหมายดีเด่น (ภาครัฐ)

นายสัก กอแสงเรือง
นักกฎหมายดีเด่น (ภาคเอกชน)

นางสาวกวงแก้ว ว่องพิสุทธิพงศ์
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๔๔

นายสวัสดิ์ ไชติพานิช
นักกฎหมายดีเด่น (ภาครัฐ)

ศาสตราจารย์คณิ่ง ภาไชย
นักกฎหมายดีเด่น (ภาคเอกชน)

นายรัฐปรกรณ์ นิภานันท์
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๔๖

นายกฉัตรรงค์ จันทิก
นักกฎหมายดีเด่น

นายรัฐภูมิ บัวสำลี
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๗

นายทองใบ ทองเป่า
นักกฎหมายดีเด่น

นายรัชญะ ชื้อวาจา
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๘

ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรมุรณี
นักกฎหมายดีเด่น

นางสาวนิตยา จิรสถาปนานนท์
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๔๙

ศาสตราจารย์ ดร.อัคราทร จุฬารัตน
นักกฎหมายดีเด่น

นางสาวปนทิพย์ ถนอมพงษ์พันธ์
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

ประจำปี ๒๕๕๐

นายปัญญา ถนอมรอด
นักกฎหมายดีเด่น

นางสาวพริษา น้ำเงิน
นักศึกษากฎหมายดีเด่น

คณะกรรมการรางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๑

คณะที่ปรึกษา

นายกล้านรงค์ จันทิก

รศ.ดร.เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์

ศ. คณิง ภาไชย

นายแพทย์จักรธรรม ธรรมศักดิ์

นายชัยวัฒน์ พงกัทติก

นายทองใบ ทองเปาค

นายปิ่นทิพย์ สุวิตรกุล

นายโพทงธี เศรษฐโกวิท

นายมานิจ สุขสมจิตร

นายสมเจตน์ ชวนชาติ

นายสิท กอแสงเรือง

ดร.สมิทร เข็มมบุตรเศรษฐ์

นายสวัสดิ์ ไชติพานิช

รศ.ดร.สุพอด นิตีโยภรณ์

ศ ดร.อมร จันทรสมบุรณ์

นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์

คณะกรรมการ

ฯพณฯ นายอรรถนิติ ติยะสุนำนาจ (ประธาน) ดร.สิรินิติ หะวานนท์

นายชिरพงษ์ สิวาเวะวิโรจน์

พต.ต.อ.ธานี สมบูรณ์ทรัพย์

นายธีรบุรุษ อดเดชรัตน์

นางประคินฐา จงวัฒนา

นายประพันธ์ นัยโกวิท

นางสาวพัญญา น้าเงิน

นายพัตอง ไทยทวี

นายพิฑูร พุ่มศิริภูมิ

นายพินิจ สุเสาวริจ

นายเวียงชัย ทวีพัฒน์รัตน

นายสุกสินท์ จิระจิราเวช

นายสุวathy ภูประเสริฐ

นายสุวathy เลียงนงเสด็จชัย

พต.อ.ชัยพร เจริญพาณิชย์

ร.ท. คร. ชุตม วิสุตมฤต

ฝ่ายเลขานุการ

นายวิชัย ช้างทองหน้า

นางมูรี ธางวิชัย

นางสงแสงเอน้องวงศ์

นายชนกมล พิศตปน

กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

มูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารคณะนิติศาสตร์

เลขที่ ๒ ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒-๖๒๓-๕๓๔๔ และ ๐๒-๖๑๓-๒๑๖๖ โทรสาร ๐๒-๖๒๓-๕๓๔๔

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์เดือนตุลา โทร. ๐-๒๕๔๖-๗๓๓๒-๔ โทรสาร ๐-๒๕๔๖-๗๓๓๕

บริสุทธิ์-ยุติธรรม

ขอให้ประทับอยู่ในดวงจิตดวงใจของทุกคน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักกฎหมายทุกคน
เพราะถ้าปราศจากความบริสุทธิ์ยุติธรรมแล้ว
ความรู้ ความสามารถอันเลอเลิศ
ก็หาประโยชน์อันใดมิได้แก่ประชาชน

